

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Prognos

Statens budget och de offentliga finanserna

November 2021

Om ESV:s prognoser

Ekonomistyrningsverket (ESV) gör oberoende prognoser och analyser av statens budget och den offentliga sektorns finanser. Nuvarande prognos sträcker sig till 2024.

ESV:s prognoser ska fungera som besluts- och diskussionsunderlag för finanspolitiken och baseras därför på den senaste budgeten.

Prognosen grundar sig på ESV:s bedömning av den makroekonomiska utvecklingen. Ekonomisk rapportering från statliga myndigheter är också en viktig utgångspunkt för beräkningarna.

Novemberprognosen beaktar månadsutfall för statens budget till och med september 2021. Beräkningarna slutfördes den 9 november 2021.

Ladda ner prognosen

Publikationen Statens budget och de offentliga finanserna kan laddas ner som PDF från www.esv.se. Även detaljerade tabeller till prognosen och tidigare prognoser finns att tillgå via webbplatsen i olika format.

Datum: 2021-11-17

Dnr: 2021-00989

ESV-nr: 2021-41

Copyright: ESV

Tabeller

Numera publicerar vi de flesta tabeller i två samlade excelfiler. De finns på samma webbsida som publikationen och heter i [prognostabeller november](#) och [detaljerade tabeller statens budget november 2021](#)

ESV:s Novemberprognos

Sammanfattning

Tillväxten i ekonomin är hög för närvarande även om produktionen dämpas något av utbudsproblem. BNP ökar med 4,0 procent i år. Nästa år blir tillväxten fortsatt stark, även om den successivt mattas av under året när ekonomin når fullt resursutnyttjande. Underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande blir nästan 100 miljarder kronor lägre i år än förra året och uppgår till nära 50 miljarder kronor. Nästa år är underskottet nästan lika stort. Framst beror det på de omfattande utgiftsökningarna och skattesänkningarna i budgeten för 2022. Det strukturella sparandet beräknas visa ett underskott på runt 1 procent av BNP tre år i följd. En avvikelse från målnivån 2020 och 2021 har dock varit motiverad i den ekonomiska kris som pandemin har orsakat. För 2022, då ekonomin förväntas vara i balans, bedöms avvikelsen från målnivån inte ligga i linje med det finanspolitiska ramverket. Samtidigt är Maastrichtskulden lägre än målnivån för skuldankaret 2022 och de offentliga finanserna är starka i grunden, vilket bör beaktas i sammanhanget.

Efterfrågan i ekonomin har tagit ordentlig fart i samband med att restriktionerna har kunnat lättas när fler och fler har blivit vaccinerade. Även i omvärlden är tillväxten stark. Produktionen dämpas dock i viss mån av leveransproblem av många varor, bland annat till följd av brist på containrar. BNP väntas öka med 4,0 procent i år. Tillväxttakten blir fortsatt stark nästa år men mattas successivt av under året när ekonomin når fullt resursutnyttjande. Återhämtningen i ekonomin har bidragit till att efterfrågan på arbetskraft nu är mycket stor. Sysselsättningen ökar och arbetslösheten sjunker. Inflationen har samtidigt stigit kraftigt, vilket främst beror på tillfälligt höga energipriser. Den underliggande inflationen stiger dock också.

Det råder fortfarande osäkerhet kring utvecklingen av smittspridningen och hur stora effekterna av pandemin blir på ekonomin i år och kommande år. Den snabba återhämtningen i den globala handeln har lett till vissa utbudsproblem och flaskhalsar. I vilken utsträckning de nuvarande utbudsproblemen påverkar ekonomin på längre sikt är också oklart. Om inte annat kan eventuella återinförda restriktioner i vissa länder förvärra fraktproblemen och bristen på insatsvaror. Utbudsproblemen kan därmed bli mer omfattande och få större konsekvenser än vi räknar med. Om kalkbrytningen i Slite stängs ned kommer det också leda till en svagare tillväxt.

Skatteintäkterna ökar kraftigt i år, trots skattesänkningar på drygt 8 miljarder kronor. Återhämtningen i ekonomin gör att intäkterna från samtliga skatteslag blir större än förra året. Hushållens kapitalskatter uppgår i år till en av de högsta nivåer, som andel av BNP, som registrerats. Nästa år bromsar ökningen av intäkterna in. Skattebaserna för arbete och konsumtion ökar mer måttligt och skatt på kapital ökar endast marginellt, främst på grund av att hushållens kapitalskatter minskar, från en rekordhög nivå i år. Skattekvoten stiger marginellt 2021, främst som en följd av den mycket höga nivån på hushållens kapitalvinster, men sjunker tillbaka igen 2022 och kommer ligga lägre än tidigare på grund av permanenta skattesänkningar.

De takbegränsade utgifterna ökar ytterligare i år, från den redan höga nivån förra året. Nästa år minskar de, trots utgiftsökningar i budgetpropositionen, men ligger kvar på en relativt hög nivå. Utgifterna minskar då de tillfälliga krisåtgärderna som införts med anledning av pandemin upphör. Statens totala utgifter minskar redan i år. Det beror på

att lån som tagits för Riksbankens räkning amorteras vilket leder till en kraftigt minskad nettoutlåning.

En stark ökning av inkomsterna i år gör att underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande blir nästan 100 miljarder kronor lägre i år än förra året och uppgår till 0,9 procent av BNP, trots att utgifterna fortsätter att öka kraftigt. Nästa år minskar underskottet marginellt och uppgår då till 0,8 procent av BNP. Det är i staten som det största underskottet uppstår nästa år, även om det blir betydligt mindre än i år. Även kommunsektorn visar ett underskott nästa år, efter två år med överskott. Ålderspensionssystemet visar överskott under hela prognosperioden, efter ett tillfälligt underskott förra året.

Maastrichtskulden sjunker i år till strax över 36 procent av BNP. Minskningen beror i hög grad på en positiv engångseffekt i form av återbetalningen av Riksbankens lån. Nästa år sjunker skulden snabbare då återhämtningen i ekonomin fortsätter, krisåtgärder dras tillbaka och Riksbanken fortsätter att amortera sina valutalån. Maastrichtskulden ligger då på 32,8 procent. Den konsoliderade statsskulden uppvisar samma mönster och blir 22 procent av BNP i år. Den fortsätter sedan att sjunka under hela prognosperioden. I ett internationellt perspektiv är Sveriges offentliga skuld låg.

Stora finanspolitiska åtgärder med anledning av pandemin gör att överskottsmålet inte nås i år. Omfattande utgiftsökningar och ytterligare skattesänkningar i budgetpropositionen för 2022 gör att underskottet i det strukturella sparandet blir större nästa år och det ligger därmed fortsatt under målnivån för överskottsmålet. Det strukturella sparandet beräknas visa ett underskott på runt 1 procent av BNP tre år i följd. En avvikelse från målnivån 2020 och 2021 har dock varit motiverad i den ekonomiska kris som pandemin har orsakat. För 2022, då ekonomin förväntas vara i balans, bedöms avvikelsen från målnivån inte ligga i linje med det finanspolitiska ramverket. Samtidigt är Maastrichtskulden lägre än målnivån för skuldankaret 2022 och de offentliga finanserna är starka i grunden, vilket bör beaktas i sammanhanget.

Utgångspunkten för beräkningarna i prognosen är att den av regeringen lämnade budgetpropositionen för 2022 beslutas av riksdagen. ESV gör i stort sett samma bedömning som regeringen om hur skatteförslagen i budgetpropositionen påverkar det finansiella sparandet. Men utgifterna bedöms inte öka lika mycket som i budgetpropositionen.

Tabell 1 Effekter av förslag och aviseringar i budgetpropositionen för 2022 samt skillnad mot regeringens prognos

Miljarder kronor

	ESV			Diff		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Skatt på arbete	-9	-10	-10	3	1	1
Skatt på kapital	1	1	1	0	0	0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-1	-1	0	0	0	0
Totala skatteintäkter	-10	-11	-9	3	0	0
UO 4 Rättsväsendet	2	4	5	-2	0	0
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	16	13	8	-2	-2	0
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	5	6	6	-1	0	0
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	3	3	8	0	0	0
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	4	4	5	-2	-1	-2
UO 22 Kommunikationer	5	4	6	0	0	0
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1	3	4	0	-1	-1
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	4	4	8	0	0	0
Övriga utgiftsområden	15	12	14	-1	1	1
Totala utgifter	55	54	65	-8	-3	-2

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Källa: ESV

ESV räknar med en något lägre BNP-tillväxt i år jämfört med regeringens prognos i budgetpropositionen. Vi räknar dock med en högre lönesumma, vilket är en anledningarna till att vi har högre skatteintäkter än regeringen i år. Nästa år är prognosen för skatteintäkterna likartad, men åren därefter räknar vi med lägre skatteintäkter. Framst är det momsintäkterna och hushållens kapitalskatter som väntas vara lägre medan skatt på arbete är högre hela perioden. Utgifterna på statens budget bedöms vara lägre än i regeringens prognos alla år förutom 2024, främst till följd av att vi inte räknar med att anslagna medel utnyttjas till fullo.

Återhämtningen i ekonomin väntas ske i ungefär samma takt som den bedömning som gjordes i ESV:s septemberprognos. BNP och sysselsättningen har dock sänkts något i år medan prognosen för kommande år i stort sett är densamma. Lönesumman är däremot höjd alla år eftersom utfallen har varit starkare än väntat. Det är en förklaring till att skatteintäkterna har höjts kraftigt i år. Högre kapitalvinster bidrar också till upprevideringen. Utgifterna på statens budget har höjts från och med nästa år som resultat av förslagen i budgetpropositionen. Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp i år, men ner resterande år eftersom utgifterna har höjts mer än skatteintäkterna.

Tabell 2 Prognosen i siffror

	2020	2021	2022	2023
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerat, procentuell utveckling	-3,0	4,0	3,6	1,5
Finansiellt sparande i offentlig sektor, miljarder kronor	-141	-47	-45	-7
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	-2,8	-0,9	-0,8	-0,1
Strukturellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	-1,2	-0,7	-1,0	-0,2
Maastrichtskuld, procent av BNP	39,6	36,1	32,8	29,6

Källa: ESV och SCB

Metodruta: Principer och metoder för ESV:s prognos

För att kunna tolka Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) prognoser och förstå hur de skiljer sig från prognoser från andra prognosinstitut är det viktigt att känna till ESV:s principer och metoder.

ESV:s prognos – ett underlag för politiska beslut: ESV:s prognos ska vara ett beslutsunderlag för den ekonomiska politiken. Prognosen omfattar hela samhällsekonomin, med fokus på inkomster och utgifter för den offentliga sektorn. Nyckelaggregaten i beräkningarna är statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i den offentliga sektorn samt den offentliga skuldsättningen. Prognosen omfattar innevarande år och de följande fyra åren. Prognosen baseras på gällande regler samt förslag och tydliga aviseringar om framtida finanspolitik som regeringen har presenterat i den senaste budgetpropositionen.¹ ESV gör inga antaganden om ny finanspolitik, vilket är en viktig skillnad mot flera andra prognosinstitut.

Makroekonomi: Prognosen för hur svensk ekonomi utvecklas är grunden för beräkningarna för de offentliga finanserna. För innevarande och nästa år är makroprognosen en konjunkturprognos som fångar efterfrågan i ekonomin. Därefter baseras prognosen i stället på ekonomins utbudssida. Produktion och sysselsättning antas då konvergera mot den uppskattade potentialen i svensk ekonomi, givet finanspolitiken i den senaste budgeten. Potentialen beror i stor utsträckning på demografin och produktivitetens utvecklingen i ekonomin. På längre sikt, vanligen slutåret i beräkningen, antas den cykliska variationen ha upphört och resursutnyttjandet vara normalhögt (varken hög eller lågkonjunktur). Produktion och sysselsättning är då i nivå med potentialen.

Inkomster i offentlig sektor: Skatteintäkterna har en stark koppling till makroekonomin, eftersom de stora skattebaserna i hög grad samvarierar med BNP-utvecklingen. Därtill kan regeländringar få stor påverkan på intäkterna. ESV:s beräkningar på längre sikt visar som regel ungefär oförändrade skatteintäkter som andel av BNP.

Utgifter i staten: Utgifterna i staten påverkas inte i lika stor utsträckning som skatteintäkterna av hur makroekonomin utvecklas. Vissa utgifter påverkas inte alls utan är helt budgetstyrda, medan andra är regelstyrda och påverkas av makro och volymutvecklingen inom respektive område. Därtill finns utgifter som både är budgetstyrda och påverkas av pris och löneutvecklingen, exempelvis myndigheternas förvaltningsutgifter. ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik i förhållande till den senaste budgeten innebär att utgifterna på längre sikt tenderar att minska som andel av BNP eftersom det förutsätts att inga nya utgiftshöjande beslut tillkommer. Det beror främst på att budgetpraxis är att vissa utgifter är nominellt oförändrade efter aktuellt budgetår. Det gäller exempelvis som regel de generella statsbidragen till kommunerna. Andra budgetstyrda utgiftsanslag räknas i budgeten upp enligt regeringens prioriteringar även för kommande år, till exempel utgifterna för försvar och infrastruktur. Vår prognos för dessa utgifter visar hur vi räknar med att de budgeterade medlen kommer att utnyttjas. De statliga myndigheternas förvaltningsutgifter räknas schablonmässigt upp med pris och löneutvecklingen, justerat med ett produktivitetsavdrag. Därutöver kan budgeten för ett förvaltningsanslag förändras till följd av att myndighetens uppdrag ändras. Även vissa regelstyrda utgifter tenderar att minska som andel av BNP över tid givet vår

¹ Därtill tar ESV hänsyn till budgetpåverkande förslag i andra propositioner, exempelvis i vårpropositionen och i ändringsbudgetar för innevarande år.

prognosmetod att utgå från den senaste budgeten. Exempelvis beräknas utgifterna för barnbidrag utifrån gällande (eller föreslagna) nivå på barnbidraget.

Kommunsektorn: Prognosen förutsätter att kommunsektorn klarar balanskravet. Givet antagandet om oförändrad finanspolitik hålls skattesatserna oförändrade och de generella statsbidragen räknas upp enligt den senaste budgeten, vilket för kommande år ofta innebär en obefintlig eller endast måttlig uppräknings. De kommunala konsumtionsutgifterna anpassas till de beräknade inkomsterna med balanskravet som restriktion, vilket vanligen leder till lägre volymökningar än vad som är demografiskt motiverat.

Finansiellt sparande: ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik påverkar beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande. Metoden innebär en gradvis förstärkning av sparandet, en ”automatisk budgetförstärkning”² utan att några särskilda beslut behöver fattas, eftersom inkomsterna vanligen ökar snabbare än utgifterna (se ovan). Prognosen visar vilket finanspolitiskt utrymme som finns, givet att överskotts målet nås, och ska inte tolkas som det mest sannolika utfallet. ESV:s prognos för det finansiella sparandet är fullt ut jämförbar med regeringens prognos eftersom ESV baserar prognosen på samma finanspolitik som i den senaste budgeten. Många andra prognosinstitut gör egna antaganden om framtida finanspolitik vilket innebär att deras prognoser inte är direkt jämförbara med regeringens eller ESV:s prognoser.

Makroekonomisk utveckling

Tillväxten i ekonomin är hög för närvarande även om produktionen dämpas något av utbudsproblem. BNP väntas öka med 4,0 procent i år. Även nästa år blir tillväxten stark, men tillväxttakten mattas successivt av under året när ekonomin når fullt resursutnyttjande. Utvecklingen på arbetsmarknaden är också stark. Återhämtningen i ekonomin har bidragit till att efterfrågan på arbetskraft nu är mycket stor. Sysselsättningen ökar och arbetslösheten sjunker. Inflationen har samtidigt stigit kraftigt, vilket främst beror på tillfälligt höga energipriser. Nästa år väntas inflationstakten dämpas igen när energipriserna sjunker. Den underliggande inflationen stiger dock också.

Stark efterfrågan i ekonomin – men tillväxten dämpas av utbudsproblem

Efterfrågan i ekonomin har tagit ordentlig fart i samband med att restriktionerna har kunnat lättas när fler och fler har blivit vaccinerade. Även i omvärlden är tillväxten stark. Produktionen dämpas dock i viss mån av leveransproblem av många varor, bland annat till följd av brist på containrar. Utbudet av varor har därmed inte fullt ut kunnat möta den kraftiga ökningen av efterfrågan världen över. Vi räknar dock med fortsatt stark tillväxt under resterande delen av året, både globalt och i Sverige. Den bilden stöds av att de flesta indikatorer ligger kvar på höga nivåer även om de har dämpats något de senaste månaderna. Som årsgenomsnitt ökar svensk BNP med 4,0 procent i år.

Även nästa år väntas tillväxten bli stark. Förslagen i budgetpropositionen för 2022, bland annat skattesänkningen för medel- och låginkomsttagare och höjda statsbidrag till kommunsektorn bidrar till att stärka efterfrågan.

² Se ESV:s publikation Automatisk diskretionär finanspolitik – ADF (ESV2013:58).

Den snabba återhämtningen gör att svensk ekonomi når fullt resursutnyttjande redan under nästa år. Därmed mattas tillväxttakten successivt av och 2023-2025 ökar BNP i stort sett i takt med den trendmässiga tillväxten i ekonomin.

Den ökade aktiviteten i ekonomin har lett till att efterfrågan på arbetskraft har stigit snabbt under året. Sysselsättningen har ökat med ungefär 90 000 personer sedan årsskiftet och företagens anställningsplaner tyder på att sysselsättningen kommer fortsätta att stiga i snabb takt. Antalet inskrivna på arbetsförmedlingen har sjunkit sedan sommaren 2020, med undantag för ett par månader kring årsskiftet. Antalet personer som varit inskrivna kortare än ett halvår är nu nere på samma nivå som innan pandemin bröt ut. Enligt SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU) ligger dock arbetslösheten kvar på en hög nivå eftersom arbetskraftsutbudet har ökat mycket parallellt med sysselsättningsökningen. AKU är för närvarande svår att tolka efter den stora omläggningen av statistiken i januari 2021, se fördjupningen nedan.

Inflationen har stigit snabbt under året och ligger nu över 3 procent. Det förklaras i stor utsträckning av att energipriserna har stigit kraftigt. Exklusive energiprisökningen ligger inflationen runt 1,5 procent. Den underliggande inflationen, exklusive energi, väntas dock öka framöver. Riksbanken väntas ändå hålla reporäntan oförändrad till 2025.

Det är fortsatt osäkert hur pandemin kommer att utvecklas framöver. Smittspridningen har tagit fart på nytt i flera länder. Virusmutationer har uppstått och i många av världens länder är vaccinationsgraden låg. Det finns risk att restriktioner behöver återinföras, även i länder där vaccinationsgraden är hög. Om inte annat kan eventuella återinförda restriktioner i vissa länder förvärra fraktproblemen och bristen på insatsvaror. Utbudsproblemen kan därmed bli mer omfattande och få större konsekvenser än vi räknar med. Därutöver är det stor osäkerhet kring den fortsatta kalkbrytningen i Slite och därmed tillgången på cement. En nedstängning av kalkbrytningen får omfattande konsekvenser för ekonomin och skulle innebära att tillväxten blir lägre de närmast kommande åren än vi räknar med.

Fördjupning Tidsseriebrott i arbetsmarknadsstatistiken

Från och med januari i år ändrades definitionen av antalet sysselsatta genom att en ny ramlag från EU infördes. SCB bytte samtidigt ut den hjälpinformation som används i arbetskraftsundersökningarna (AKU) för att skatta utvecklingen på arbetsmarknaden. Vi uppskattar att dessa förändringar i statistiken sammantaget innebär att antalet som registreras som sysselsatta blir 69 000 färre 2021 och därefter 67 000 färre från och med 2022. Det motsvarar en minskning av antalet sysselsatta med 1,3 procent mellan 2020 och 2021. Sysselsättningsgraden sänks med 1,1 procentenheter. Hur antalet arbetslösa påverkas är mer oklart eftersom vissa ändringarna som har gjorts i statistiken leder till fler arbetslösa medan andra ändringar innebär färre arbetslösa. I våra beräkningar ökar antalet arbetslösa med 2 000 personer 2021 till följd av ändringarna i statistiken. Från 2022 och framåt är minskningen 1 000 personer. Antalet personer i arbetskraften minskar med andra ord nästan lika mycket som antalet sysselsatta. Det relativa arbetslöshetsstalet, det vill säga antalet arbetslösa som andel av arbetskraften, höjs både för att antalet arbetslösa ökar något och för att antalet personer i arbetskraften blir färre. Omläggningen innebär att det är svårt att tolka utvecklingen på arbetsmarknaden utifrån AKU under 2021. SCB gör en dubbelmätning under 2021 för att försöka skatta effekten men resultaten av den skattningen blir tillgänglig först i efterhand.

Vi beskriver i texten den underliggande utvecklingen, exklusive ändringarna i statistiken, och vi redovisar två olika mått på sysselsättningen i våra tabeller.

Den globala återhämtningen fortsätter

BNP-tillväxten har varit stark i de flesta avancerade ekonomier hittills i år, som en följd av att restriktionerna kunde lättas när fler och fler blivit vaccinerade. I tillväxtekonomier och låginkomstländer har dock tillväxten varit mer dämpad eftersom vaccinationsgraden där är betydligt lägre och smittspridningen tog ny fart under sommaren, även om den därefter har gått ner igen. I många länder, inte minst i USA, har finanspolitiska stimulanser bidragit till att höja tillväxten. Återhämtningen väntas fortsätta i Europa framöver och tillväxten blir stark både i år och nästa år. Det är dock relativt stora skillnader i tillväxttakterna mellan länderna i Europa. I Tyskland, en av Sveriges viktigaste exportmarknader, har produktionen inom framför allt fordonsindustrin påverkats markant av bristen på halvledare som är en viktig komponent inom fordonsindustrin. Det leder till att tillväxten i Tyskland blir relativt svag i år. I USA dämpas tillväxten när effekten av de stora finanspolitiska stimulanserna klingar av. Tillväxten blir dock högre i USA än i Europa sett över hela året.

Arbetsmarknaden har förbättrats i många länder. På vissa håll, framför allt i USA, förklaras dock en del av nedgången i arbetslösheten av att arbetskraftsutbudet är lågt. Om det förblir lågt kan det dämpa tillväxten framöver.

Den snabba återhämtningen i den globala handeln har lett till vissa utbudsproblem och flaskhalsar. Det återspeglar sig bland annat i att råvarupriserna har ökat kraftigt, fraktpriserna har skjutit i höjden, leveranstiderna är långa och det är stor brist på halvledare. Det dämpar produktionen i viss mån den närmaste tiden och ökar kostnaderna för företagen. Det har också bidragit till att driva upp inflationstakten som nu är högre än på mycket länge globalt sett. Framför allt är det kraftigt stigande energipriser som höjer inflationen. Men även baseffekter av att priserna på vissa varor och tjänster som var låga förra året nu är tillbaka på mer normala nivåer. I USA, där inflationen nu ligger på över 5,0 procent, bidrar också kraftiga prisökningar på begagnade bilar i stor utsträckning till den höga inflationen. De största drivkrafterna för den höga inflationen väntas dock vara tillfälliga och inflationen dämpas under nästa år.

Penningpolitiken börjar stramas åt och de långa marknadsräntorna stiger

Hittills har den höga inflationen inte satt några tydliga spår på de finansiella marknaderna, även om de långa marknadsräntorna har börjat stiga. De väntas fortsätta stiga i takt med att återhämtningen fortgår och inflationsförväntningarna stiger.

Styrräntorna har höjts i några länder, bland annat i Norge, så penningpolitiken börjar nu så smått att stramas åt. En åtstramning sker också via att centralbankerna successivt drar ner på de omfattande obligationsköpen. Det dröjer dock först till 2025 innan Riksbanken och den europeiska centralbanken börjar höja styrräntorna. Den amerikanska centralbanken, Federal Reserve (Fed), förväntas däremot höja redan under 2023 eftersom återhämtningen har gått snabbt i USA och de ligger långt fram i konjunkturcykeln.

Kronkursen bedöms nu ligga nära en jämviktsnivå och vi räknar bara med en marginell förstärkning framöver.

Stark tillväxt under 2021 – men successiv avmattning under 2022

Tillväxten i Sverige har varit stark hittills under 2021 och väntas fortsätta vara det under det kommande halvåret. Produktionen dämpas dock i viss mån av brist på vissa varor. Efterfrågan har enligt indikatorerna ökat mer än produktionen vilket är ett tecken på att det är vissa produktionsproblem, liksom att lagernivåerna är låga och att leveranstiderna har ökat. Utbudsproblemen väntas fortsätta dämpa tillväxten i viss mån även kommande månader.

Återhämtningen är bred efter den kraftiga nedgången under förra året. Såväl hushållens konsumtion som offentlig konsumtion ökar starkt. Exporten ökar också i snabb takt sett över hela året även om exporten av varor har varit svag de senaste månaderna. Överlag var produktionen av varor stark under det första halvåret medan produktionen av tjänster ökar nu när smittspridningen har gått ner och de flesta restriktioner har upphört.

Tillväxten blir stark även nästa år men tillväxttakten dämpas successivt under året när ekonomin når fullt resursutnyttjande.

Hushållens konsumtion ökar mycket i år och än mer nästa år. Stämningläget bland hushållen har stigit successivt under året och framåtblickande indikatorer såsom konjunkturinstitutets konfidensindikator ger skäl att tro på en stark tillväxt i hushållens konsumtion under kommande kvartal. Den expansiva finanspolitiken bidrar till den starka tillväxten, både direkt genom finanspolitiska åtgärder för att stärka hushållens inkomster, och indirekt genom att höja förväntningarna bland hushåll och företag. Hushållen har generellt sett goda förutsättningar att öka konsumtionen framöver även om vissa hushåll har fått det kärvt i spåren av pandemin, bland annat genom ökad arbetslöshet. Hushållens sparande steg till en mycket hög nivå 2020 som en följd av att restriktionerna dämpade konsumtionen under större delen av året. Till exempel kunde hotell- och restaurangbesök samt utlandsresor inte genomföras i samma utsträckning som normalt. Dessutom har det sannolikt funnits ett ökat inslag av försiktighetssparande bland hushållen, betingat av en oro både för den egna såväl som Sveriges ekonomi. Ett visst mått av försiktighetssparande hämmar sannolikt konsumtionstillväxten något alltjämt. Det bidrar till att hushållens sparkvot (sparandet som andel av de disponibla inkomsterna) ligger kvar på en hög nivå 2021 men väntas sjunka under nästa år. De kraftigt stigande energipriserna riskerar att hämma konsumtionsutvecklingen. Även utbudsstörningarna, betingade av bland annat halvledarbristen och transportproblemen som nämnts ovan, kan komma att lägga sordin på konsumtionstillväxten.

Exporten ökar också mycket i år, då den globala efterfrågan stiger snabbt. Exporten av varor steg kraftigt redan under det andra halvåret 2020 då världshandeln återhämtade sig i rask takt. I slutet av förra året var nivån uppe på en högre nivå än innan krisen. Under innevarande år ökar inte exporten av varor i så stor utsträckning, även om ökningen är stor mätt som helårsgenomsnitt. I stället ökar exporten av tjänster mycket.

En stark ökning av både den inhemska efterfrågan och efterfrågan på svensk export leder till att även importen ökar mycket. Den kraftiga ökningen av exporten gör dock att nettoexporten ger ett positivt bidrag till tillväxten i år.

Nästa år ökar både exporten och importen långsammare än i år då ökningstakten i både den globala och den inhemska efterfrågan mattas av. Nettoexporten väntas dock ge ett positivt bidrag till tillväxten även nästa år.

Den offentliga konsumtionen stiger också snabbt i år efter att ha minskat något 2020. De satsningar som aviserades i budgetpropositionen innebär att den kommunala

konsumtionen kommer fortsätta växa 2022 om än i makligare takt än i år. Att konsumtionen i kommunsektorn ökar starkt i år beror på att flera verksamheter återgår till en mer normal nivå, eller i vissa fall högre nivå än normalt för att ta igen det som inte kunde genomföras förra året, då coronapandemin gjorde att många verksamheter inte kunde genomföras som planerat. Kommunsektorn har fått medel för att hantera den vård som sköts upp under 2020 på grund av pandemin.

Kommunsektorn tilldelades ökade medel i budgetpropositionen för 2021 för bland annat fortsatt testning av – och merkostnader för – covid19, förbättrad äldreomsorg samt höjda generella statsbidrag vilket bidrar till att höja konsumtionen. På grund av svårigheten att öka bemanningen i tillräcklig grad bedöms kommunsektorn dock inte kunna utöka verksamheten i den omfattning som staten skjutit till medel för avseende 2021. I budgetpropositionen för 2022 avsattes ytterligare medel utöver vad som tidigare beslutats. Trots det minskar de totala statliga bidragen till kommuner och regioner nästa år. Förutom generella statsbidrag aviserades satsningar riktade mot framför allt äldreomsorgsområdet, sjukvården och vuxenutbildningen. Från och med 2023 minskar konsumtionen i kommuner och regioner eftersom statsbidragen enligt nu fattade beslut minskar markant, samtidigt som skatteintäkterna inte ökar tillräckligt mycket för att kompensera för det.

Även den statliga konsumtionen ökar kraftigt i år till följd av satsningar i budgetpropositionen för 2021. Nästa år ökar de statliga konsumtionsutgifterna ytterligare, även om ökningstakten väntas bli väsentligt lägre än 2021. Från och med 2023 bedöms den statliga konsumtionen minska.

Tabell 3 Försörjningsbalansen

Procentuell förändring, fasta priser

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hushållens konsumtion	-4,7	3,8	4,7	3,4	2,7	2,8
Offentlig konsumtion	-0,6	3,0	1,4	-1,2	-0,5	-0,9
Fasta investeringar	-0,4	4,9	3,3	1,6	1,4	1,1
Lager ¹	-0,7	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Export	-4,6	7,0	4,1	2,9	3,0	2,5
Import	-5,7	7,2	3,9	3,5	3,4	2,9
Nettoexport ¹	0,3	0,2	0,3	-0,1	0,0	-0,1
BNP	-2,8	4,1	3,6	1,5	1,4	1,2
BNP, kalenderkorrigerad	-3,0	4,0	3,6	1,8	1,4	1,5

¹Förändring i procent av BNP föregående år.

Källa: SCB och ESV

Coronapandemin till trots sjönk investeringarna bara marginellt 2020. Det berodde på att nedgången i främst maskininvesteringarna i näringslivet motverkades av bland annat stora infrastrukturinvesteringar i staten. I år har maskininvesteringarna tagit fart igen som en följd av den stigande efterfrågan. Bostadsinvesteringarna ökar också mycket som en följd av att antalet påbörjade bostäder har stigit de senaste månaderna. En kraftig ökning av bostadspriserna gynnar bostadsbyggandet. Investeringarna i kommunsektorn minskade förra året efter några år med kraftigt ökade investeringar. De fortsätter att minska något både i år och kommande år men de ligger ändå kvar på en hög nivå eftersom behoven av investeringar är fortsatt stora.

Även nästa år ökar investeringarna i relativt god takt.

Sysselsättningen fortsätter öka

Efter en något avvaktande inledning på året, delvis beroende på ökande smittspridning och införande av nya restriktioner, har sysselsättningen stigit snabbt. Ökningen har huvudsakligen drivits av de yngre åldersgrupperna.

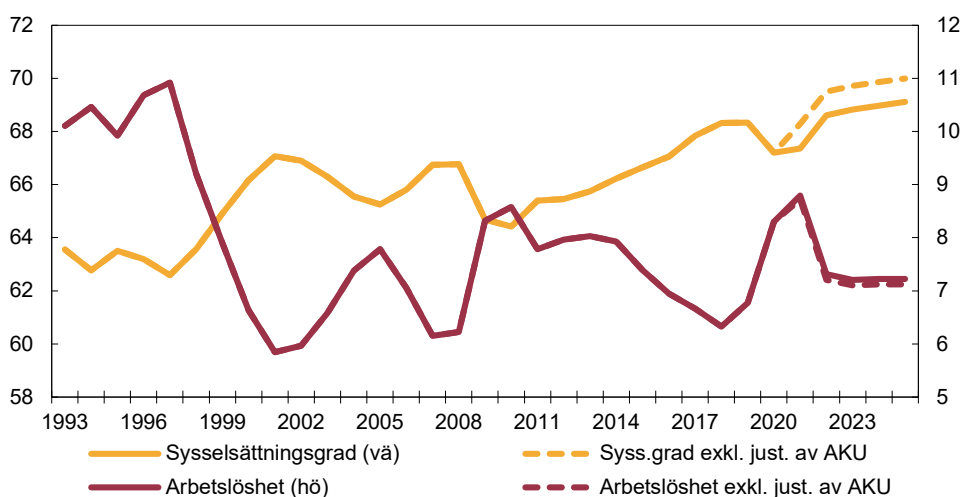
Efterfrågan i ekonomin och fortsatt starka indikatorer tyder på att sysselsättningen kommer att fortsätta öka under kommande kvartal. Anställningsplanerna har fortsatt att stiga i alla branscher under 2021 och är på höga nivåer. Samtidigt ligger varslen på låga nivåer.

Trots att sysselsättningen ökat under året är arbetslösheten enligt AKU fortsatt avsevärt högre än vid inledningen av pandemin. Tredje kvartalet 2021 låg arbetslösheten på omkring 8,7 procent jämfört med runt 7 procent innan pandemin bröt ut. En förklaring är att även arbetskraftutbudet ökat under året.

Antalet inskrivna hos Arbetsförmedlingen har däremot minskat kraftigt under året och ger en delvis annorlunda bild än arbetslösheten enligt AKU. Antalet personer som varit inskrivna kortare än ett halvår är nu nere på samma nivå som innan pandemin bröt ut. Minskningen har under en längre period drivits av de som varit arbetslösa kortare perioder. Samtidigt fortsatte antalet i långvarig arbetslöshet att öka fram till sommaren, men har nu börjat minska. Den snabba ökningen av efterfrågan på arbetskraft har lett till att bristen på arbetskraft ökat snabbt och ligger nu på höga nivåer. Att arbetslösheten bland de som varit arbetslösa under en kort tid redan har sjunkit till relativt låga nivåer kan också bidra till att matchningen på arbetsmarknaden försvåras framöver. Vi bedömer dock inte att det kommer uppstå så stora matchningsproblem att de bromsar sysselsättningsökningen i någon större utsträckning.

Vi räknar med att den kraftiga ökningen av arbetskraften kommer att bromsa in under kommande kvartal vilket tillsammans med en fortsatt sysselsättningsökning gör att arbetslösheten faller under 2022.

Diagram 1 Sysselsättningsgrad och arbetslöshet

Källa: SCB och ESV

Korttidspermitteringar och ökad sjukfrånvaro gjorde att medelarbetstiden minskade kraftigt förra året. I år och nästa år rör sig medelarbetstiden mot en mer normal nivå vilket får till följd att antalet arbetade timmar ökar betydligt mer än antalet sysselsatta (även exklusive metodförändringarna i arbetsmarknadsstatistiken).

Tabell 4 Nyckeltal för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sysselsatta	-1,3	0,0	2,0	0,6	0,5	0,6
Sysselsatta, exkl. justering av AKU ¹		1,3	2,0	0,6	0,5	0,6
Sysselsättningsgrad, nivå ²	67,2	67,4	68,6	68,8	69,0	69,1
Sysselsättningsgrad ² , nivå exkl. justering av AKU ¹		68,3	69,5	69,7	69,9	70,0
Arbetslöshet, nivå ³	8,3	8,8	7,3	7,2	7,2	7,2
Arbetslöshet, nivå, exkl. justering av AKU ^{1,3}		8,7	7,2	7,1	7,1	7,1
Timplön, KL	2,2	3,0	2,3	2,7	2,8	3,0
Lönesumma	1,0	5,6	3,5	3,6	3,8	3,6
KPIF ⁴	0,5	2,3	1,8	1,6	1,9	1,9
KPI	0,5	2,0	1,7	1,5	1,8	2,5
Reporänta ⁵ , värde vid årets slut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5

¹Det har skett metodförändringar av AKU vilket innebär tidsseriebrott från 2021. De underliggande beräkningarna presenteras för att möjliggöra jämförelser över tid.

²Procent av befolkningen 15-74 år.

³Procent av arbetskraften.

⁴KPI med fast ränta.

⁵Procent.

Källa: SCB och ESV

Löneökningstakten varierar mellan åren – men löneglidningen stiger successivt

I slutet av förra året fick en stor del av arbetsmarknaden nya avtal, efter att avtalen som löpte ut under våren 2020 förlängdes och avtalsförhandlingarna flyttades fram till hösten. Avtalen ger höga löneökningar under 2021 och relativt låga under 2022 eftersom de flesta fick höga löneökningar i slutet på förra året som gäller ända till i slutet av mars 2022. Sett över hela avtalsperioden ger dock avtalen måttliga löneökningar, ungefär i samma storlek som under den föregående avtalsperioden. Löneglidningen väntas stiga successivt i takt med att läget på arbetsmarknaden förbättras. Totalt sett blir löneökningen ändå svag nästa år till följd av avtalens konstruktion.

Lönesumman ökar betydligt mer i år än förra året som en följd av att antalet arbetade timmar ökar igen efter det kraftiga fallet förra året. Även löneökningen är som sagt relativt hög i år på grund av avtalskonstruktionen. Skillnaden i ökningstakt mellan 2021 och 2020 är dock betydligt mindre för lönesumman än för antalet arbetade timmar. Det beror på att nedgången i lönesumman under 2020 dämpades av att de som var korttidspermitterade behöll större delen av sin lön och att de som var sjuka fick sjuklön. Därmed ökade timplönen mätt utifrån lönesumman (NR-timplönen) kraftigt förra året. I år och nästa år blir det en omvänd effekt även om många har varit korttidspermitterade även i år och sjukfrånvaron har fortsatt vara högre än normalt. Men vare sig korttidspermitteringen eller sjukfrånvaron är lika hög som förra året, vilket innebär att NR-timplönen dämpas. Effekterna av korttidspermitteringen och förändringen i sjukfrånvaron fångas inte upp i konjunkturlönestatistiken, den mäter den underliggande löneutvecklingen.

Nästa år ökar lönesumman långsammare när både antalet arbetade timmar och timplönerna ökar långsammare än i år.

Inflationen stiger

Inflationen har ökat snabbt i år och den är nu uppe på nära 3,0 procent, mätt enligt KPIF. Det är framför allt en stor omsvängning i energipriserna som bidrar till att höja inflationen för tillfället. Exklusive energi ligger inflationen på 1,5 procent. Oljepriset har stigit igen efter det kraftiga fallet i början av pandemin och drivmedelspriserna

väntas höja inflationen under 2021 i stället för att sänka den som de gjorde under förra året. Detsamma gäller elpriset som också var lågt förra året på grund av en mild vinter och låg efterfrågan på el. Nu har elpriset stigit kraftigt till följd av den ökade efterfrågan i ekonomin i kombination med lågt utbud. Det förhållandevis låga utbudet förklaras bland annat av mindre regn och blåst än normalt, nedstängningen av Ringhals, otillräcklig överföringskapacitet mellan regioner och lågt utbud av gas från Ryssland. Energipriserna väntas sjunka under nästa år när efterfrågeökningen mattas av samtidigt som utbudet stiger, bland annat till följd av att uppstarten av ett nytt kärnkraftverk i Finland gör att Sverige kan importera mer el.

Utöver höga energipriser har priset på flertalet råvaror och vissa insatsvaror samt fraktpriser stigit kraftigt under de senaste månaderna. Än så länge har det inte lett till högre konsumentpriser i någon större omfattning. Vi räknar med att genomslaget inte kommer att bli så stort framöver heller även om det bidrar till att höja inflationen.

Ett ökat kostnadstryck och stigande efterfrågan i ekonomin gör ändå att den underliggande inflationen stiger kommande månader samtidigt som energipriserna dämpas. Sammantaget överväger dock effekten av lägre energipriser och inflationen enligt KPIF dämpas till 1,8 procent nästa år, från en ökning på 2,3 procent i år. Åren därefter stiger den underliggande inflationen ytterligare.

Osäkerhet kring svensk ekonomi både på kort och på lång sikt

Som nämnts ovan är pandemin inte över och det är fortfarande osäkert hur smittspridningen utvecklas framöver samt vilka konsekvenser en ökad smittspridning skulle få på global och svensk ekonomi.

I vilken utsträckning de nuvarande utbudsproblemen påverkar ekonomin är också oklart. Blir de bestående under en längre tid än väntat kan det bromsa tillväxten och höja inflationen mer än väntat. Om de däremot släpper snabbare kan effekten bli den omvända. Den underliggande efterfrågan är fortsatt stark och återhämtningen kan gå fortare än väntat.

Utöver brist på vissa varor finns det också tecken på att det redan börjar bli brist på viss typ av arbetskraft. Bristen kan bli mer omfattande än vi räknar med vilket också kan dämpa produktionen och driva upp löner och inflation mer än väntat. Om den nuvarande höga långtidsarbetslösheten bland framför allt unga, utrikes födda och de med låg utbildning blir bestående kan potentiell BNP öka långsammare än vi räknar med.

I Sverige har tillgångspriserna ökat kraftigt trots pandemin, och hushållens skulder ligger på en hög nivå. Det finns en risk att de höga skulderna kan begränsa hushållens konsumtion framöver, framför allt om räntorna stiger. Tillgångspriserna kan också falla vilket kan få effekter på ekonomin.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Skatteintäkterna ökar kraftigt i år, trots skattesänkningar på 9 miljarder kronor. Återhämtningen i ekonomin gör att intäkterna från samtliga skatteslag blir större än förra året. Det är främst den starka utvecklingen av arbetade timmar, börs- och bostadspriser, investeringar och konsumtion som förklarar ökningen. Nästa år bromsar ökningen av intäkterna in. Skattebaserna för arbete och konsumtion ökar mer måttligt och skatt på kapital ökar endast marginellt när hushållens kapitalskatter blir mindre. Skattekvoten stiger marginellt 2021,

främst som en följd av den mycket höga nivån på hushållens kapitalvinster, men sjunker tillbaka igen 2022.

Återhämtningen för skatteintäkterna avtar nästa år

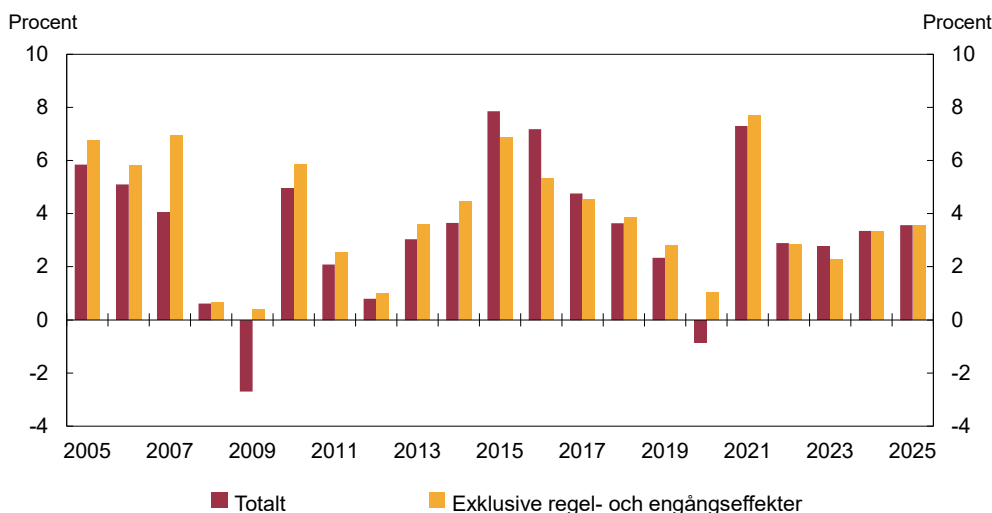
De totala intäkterna ökar i år med 156 miljarder kronor efter att ha minskat med 18 miljarder kronor förra året. Många av de skattebaser som ifjol utvecklades svagt, eller minskade, ökar mycket i år. Skatt på kapital ökar mycket när hushållens kapitalskatter uppgår till en av de högsta nivåer, som andel av BNP, som registrerats. Skatt på arbete lyfts av en snabb ökning av lönesumman och skatt på konsumtion av snabbt ökande investeringar och konsumtion.

Nästa år ökar de totala skatteintäkterna med 67 miljarder kronor när tillväxten i de stora skattebaserna blir mer måttlig. Skatt på kapital ökar endast marginellt när hushållens kapitalskatter minskar från årets mycket höga nivå. Skatt på arbete ökar långsammare när ökningen av lönesumman bromsar in. Även för konsumtionsskatterna minskar ökningstakten och de väntas öka långsammare 2022 än vad de gör 2021 till följd av att tillväxten i ekonomin mattas av.

Intäkterna från skatt på arbete ökar i år med 73 miljarder kronor efter att ha minskat med 10 miljarder kronor förra året. Ökningen drivs främst av en starkare lönesumma men även ändrade skatteregler bidrar. Nästa år bromsar ökningen av intäkterna in när lönesumman ökar långsammare och skatterna sänks med 10 miljarder kronor. Skattereduktionen för förvärvsinkomster och för sjuk- och aktivitetsersättning förstärks och en ny skattereduktion för a-kassan införs.

Intäkterna från skatt på kapital ökar i år med 54 miljarder kronor, främst drivet av en stark värdeökning på börsen och bostadsmarknaden. Hushållens kapitalskatter ökar med 56 procent då kapitalvinsterna ökar kraftigt, och når en av de högsta nivåer som har registrerats. Även utdelningsinkomsterna ökar mycket efter att ha varit tillfälligt låga 2020. Intäkterna från skatt på företagsvinster sjönk förra året på grund av pandemin men ökar i år med 11 miljarder kronor. Ökningstakten hålls dock tillbaka av skattesänkningar. Nästa år förväntas intäkterna från kapitalskatterna fortsatt vara på en mycket hög nivå och endast öka marginellt. Skatt på företagsvinster utvecklas fortsatt starkt med draghjälp från den nya skatten på finanssektorn medan hushållens kapitalskatter minskar med omkring 16 miljarder kronor från årets mycket höga nivå.

Intäkterna från mervärdesskatt ökar i år med 30 miljarder kronor, eller 6 procent, efter att ha ökat svagt i fjol. Nästa år ökar intäkterna från mervärdesskatt mindre än i år, med 22 miljarder kronor (4 procent). Den lägre tillväxttakten av momsintäkterna beror framför allt på att tillväxten i ekonomin utvecklas svagare nästa år än i år.

Diagram 2 Årlig förändring av totala skatter samt totala skatter exklusive regel- och engångseffekter

Källa: ESV

Skattesänkningarna blir betydligt mindre i år

Under 2020 sänktes skatterna mycket, till stor del för att bemöta den ekonomiska effekten av pandemin. Skatterna sänks också i år men skattesänkningarna blir betydligt mindre än förra året. I år avser skattesänkningarna främst skatt på kapital genom sänkt skatt på företagsvinster och en skattereduktion för investeringar i inventarier. Nästa år höjs skatterna lite sammantaget. Skattereduktionerna förstärks enligt förslag i budgetpropositionen för 2022 med 10 miljarder kronor. Samtidigt införs en ny skatt på finanssektorn, som aviserades redan 2019, och den tillfälliga skattereduktionen för inventarier upphör vilket motverkar effekten av den förstärkta skattereduktionerna.

Tabell 5 Förändringar av totala skatteintäkter till följd av regeländringar 2020-2022

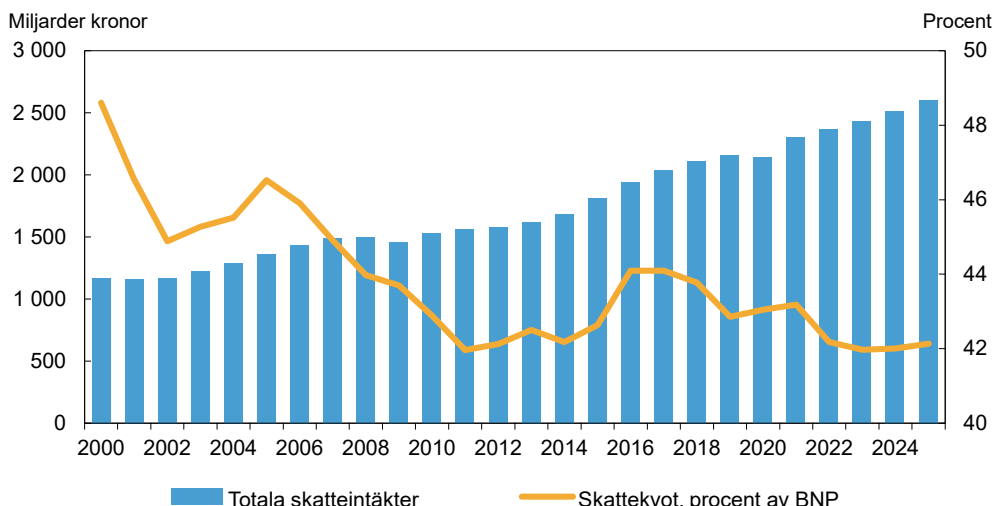
Miljarder kronor

	2020	2021	2022
Skatt på arbete	-44,6	5,9	-9,6
Skatt på kapital	-0,3	-15,2	11,1
Skatt på konsumtion	2,6	0,7	0,9
Totala skatteintäkter i ESV:s prognos	-42,3	-8,6	2,4
Totala skatteintäkter i prognosen i BP22	-42,9	-7,9	-0,7

Källa: Regeringen och ESV

Skattekvoten sjunker nästa år

Skattekvoten, det vill säga de totala skatteintäkterna som andel av BNP, stiger i år med 0,2 procentenheter till 43,2 procent, trots skattesänkningar på nästan 9 miljarder kronor. Det beror på att hushållens kapitalskatter stiger till en mycket hög nivå. År 2022 och 2023 sjunker skattekvoten, främst på grund av att kapitalskatterna sammantaget minskar.

Diagram 3 Totala skatteintäkter och skattekvot

Källa: SKV och ESV

Ökningen av skatt på arbete bromsar in nästa år

Skatt på arbete består till ungefär lika stora delar av direkta och indirekta skatter.³ Efter förra årets minskning blir rekylen stark i år och skatteintäkterna ökar mycket. Nästa år bromsar intäkterna in när lönesumman ökar långsammare samtidigt som befintliga skattereduktioner ökar mycket och en ny skattereduktion införs.

Intäkterna från direkt skatt på arbete ökar med 17 miljarder kronor i år. Ökningen blir något svagare nästa år då ökningen av lönesumman bromsar in och skattereduktionerna ökar mycket. Skattereduktionen för förvärvsinkomster och för sjuk- och aktivitetsersättning förstärks och en ny skattereduktion införs för medlemsavgifter till arbetslöshetskassor. Utbetalningar av sjukpenning och pensioner ökar dock förhållandevis mycket nästa år och bidrar till att hålla uppe ökningstakten för skatteintäkterna. År 2023 ökar direkt skatt på arbete något snabbare igen, men ökningen hålls tillbaka av att skattereduktionen för förvärvsinkomster förstärks ytterligare.

Indirekt skatt på arbete ökar med 56 miljarder kronor i år. Den mycket starka ökningen beror både på att lönesumman ökar mycket och att nedsättningarna tillfälligt var mycket stora förra året. Nästa år ökar intäkterna långsammare när lönesumman bromsar in och effekten av regeländringar är marginell. Från och med år 2023 ökar skatteintäkterna snabbare, främst till följd av att tillfälliga nedsättningar upphör.

Nya och förstärkta skattereduktioner håller tillbaka ökningen av skatterna

Den absoluta merparten av befintliga skattereduktioner utgörs av jobbskatteavdraget och kompensationen för den allmänna pensionsavgiften.

Skattereduktionerna ökar mycket i år och nästa år. Det beror på att jobbskatteavdraget ökar mer när utbetalda löner ökar snabbare, men det beror till största del på nya och förstärkta skattereduktioner. Nästa år förstärks skattereduktionen för förvärvsinkomster⁴, som infördes i år, och även skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning⁵ förstärks. Därtill återinförs en skattereduktion för

³ Arbetsgivaravgifter räknas som indirekt skatt eftersom skatten betalas av arbetsgivaren i stället för löntagaren.

⁴ Skattereduktionen förstärks och ska som huvudregel göras med 2 820 kronor per år. Reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

⁵ Beräkningen för skattereduktionen utformas på motsvarande sätt som jobbskatteavdraget, med undantagen att det inte finns nivåer för skattereduktionens storlek för underlag som överstiger 8,08 prisbasbelopp och att skattereduktionen alltid ska uppgå till minst 4,5 procent av underlaget multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt. Reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

medlemsavgifter till arbetslöshetskassor⁶ nästa år. Dessa regeländringar uppgår sammanlagt till knappt 8 miljarder kronor 2022 och 10 miljarder kronor 2023.

Nedsättningarna mindre men fortsatt stora

Nedsättningarna av de indirekta skatterna mer än halveras i år, men de är fortsatt större än normalt. Den tillfälliga nedsättningen⁷ av socialavgifterna under förra året minskade intäkterna mer än vad den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga i år beräknas göra. Nedsättningen för unga är i kraft från den 6 februari i år till och med utgången av mars 2023. Detta gör att intäkterna från skatt på arbete beräknas minska med 7 miljarder kronor 2021 och 2022 och med 1 miljard kronor 2023. Under perioden juni-augusti var nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga tillfälligt förstärkt. Den tillfälliga förstärkningen innebar att arbetsgivare enbart betalade ålderspensionsavgift för 19–23-åringar under den aktuella perioden. Motsvarande åtgärd är föreslagen för juni-augusti 2022. Den förstärkta nedsättningen beräknas sänka intäkterna från indirekt skatt på arbete med cirka 1,5 miljarder kronor 2022. Efter 2023 återgår nedsättningarna till en lägre nivå.

Hushållens kapitalskatter är på en mycket hög nivå i år – men minskar nästa år

Hushållens kapitalskatter ökar mycket i år vilket främst beror på att kapitalvinsterna ökar kraftigt. Utdelningsinkomsterna väntas också öka mycket, eftersom de var tillfälligt låga förra året. De uppgår till ungefär samma nivå i år som 2019.

Ränteutgifterna ligger kvar på ungefär samma nivå som förra året trots att hushållens lån väntas öka med drygt 6 procent. Det förklaras av något lägre räntenivåer.

Tabell 6 Hushållens kapitalinkomster

Miljarder kronor

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Utdelningsinkomster	109	88	110	103	107	112	117
Ränteinkomster	5	5	5	7	8	10	11
Schablonintäkt investeringsfonder	2	3	4	4	4	5	5
Schablonintäkt investeringssparkonton	13	14	22	22	30	37	43
Schablonintäkt uppskovsbelopp	5	6	-	-	-	-	-
Övrigt	9	10	6	6	5	4	4
Kapitalinkomster exkl. kapitalvinster	145	126	147	143	155	168	180
Ränteutgifter	87	91	91	95	100	104	124
Netto exkl. kapitalvinster	58	34	56	48	56	64	55
Kapitalvinster minus kapitalförluster	176	184	286	240	183	163	168
Netto kapitalinkomster	234	218	342	288	239	226	223
Skatt på kapital, hushåll	70	65	101	86	71	67	67

Källa: SKV och ESV

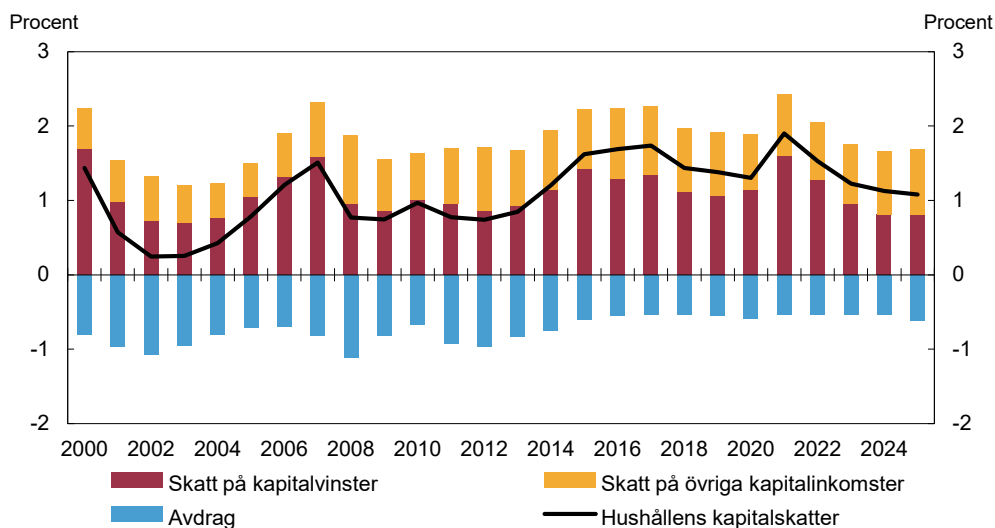
Hushållens kapitalskatter uppgår i år till en av de högsta nivåer, som andel av BNP, som registrerats. Både de finansiella och de reala kapitalvinsterna ökar mycket i år till följd av att både börsindex och bostadspriser har ökat kraftigt. Kapitalskatterna antas inte ligga kvar på den nuvarande höga nivån utan de återgår till en mer normal nivå kommande år. Kapitalvinsternas storlek kan variera kraftigt mellan åren och är mycket svåra att bedöma, framför allt på något eller några års sikt. Därför tillämpar ESV en metod som innebär att kapitalvinsterna på sikt uppgår till det historiska genomsnittet som andel av BNP, justerat för regeländringar. I år uppgår kapitalvinsterna till

⁶ Underlaget för skattereduktionen utgörs av den avgift som en medlem betalar till arbetslöshetskassan och skattereduktionen storlek ska uppgå till 25 procent av underlaget. Reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

⁷ Nedsättningen för arbetsgivare innebar att endast ålderspensionsavgiften (10,21 procent) betalades. Regeländringen omfattade arbetsgivare med upp till 30 anställda, och den anställdes lönesumma upp till 25 000 kronor per månad. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag omfattade nedsättningen avgiftsunderlag som uppgick till högst 100 000 kronor.

5,5 procent av BNP, vilket är betydligt högre än genomsnittet som ligger på 3,6 procent. På grund av regeländringar, som ändrade uppskovsregler och ett successivt ökat sparande i investeringssparkonto bör genomsnittet dock ligga lägre än nuvarande snitt framöver, när kapitalskatterna är i jämvikt. ESV bedömer att den nivån ligger på 2,8 procent. När kapitalvinsterna successivt återgår till denna nivå under åren 2022-2023 innebär det att kapitalvinsterna minskar. Ökningen av bostadspriserna och börsindex har dämpats de senaste månaderna, vilket talar för att vinsterna inte kommer att bli lika stora nästa år som i år.

Diagram 4 Hushållens kapitalskatter som andel av BNP

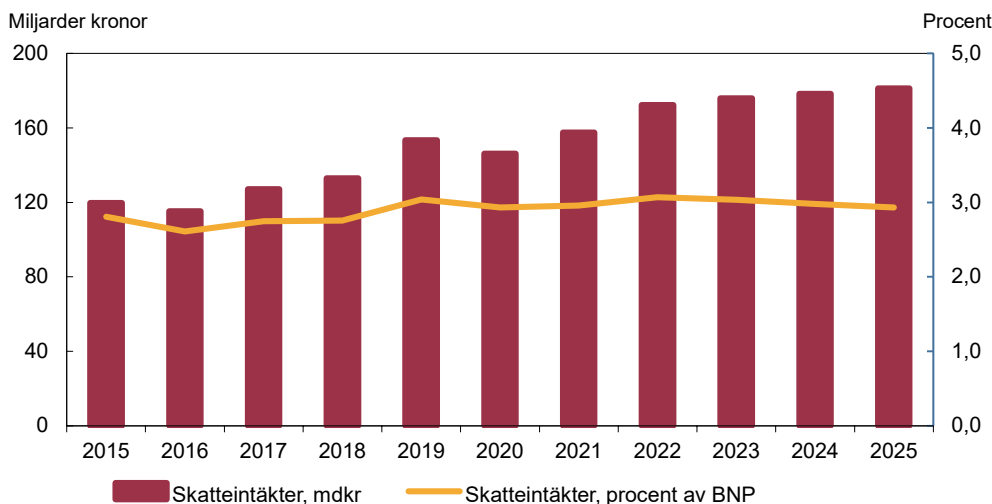
Övriga kapitalinkomster består främst av utdelningsinkomster, ränteinkomster och schablonintäkter. Avdragen består främst av ränteutgifter.

Källa: SKV och ESV

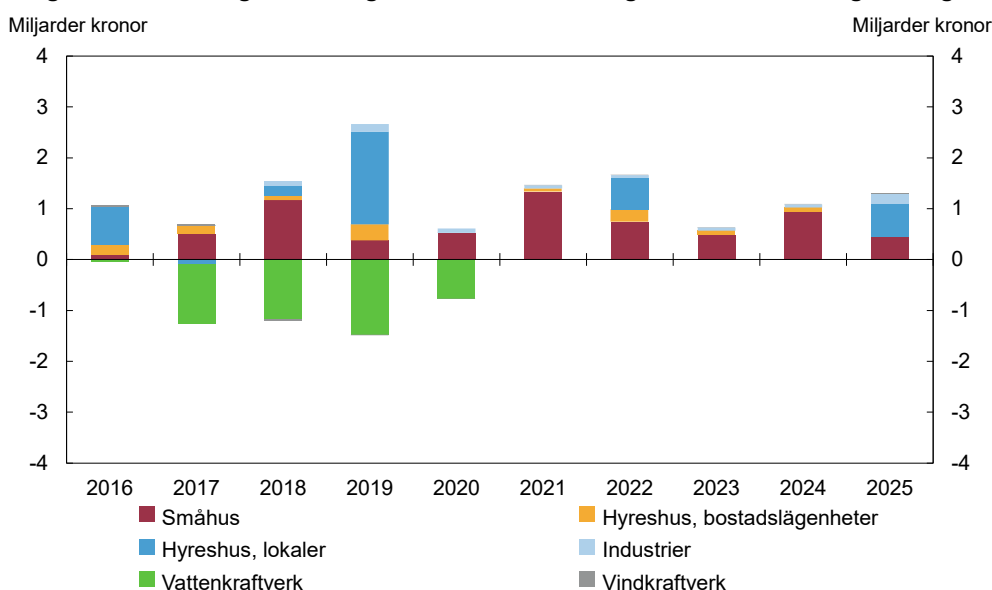
Ökningen av skatt på företagsvinster dämpas av skattesänkningar

Intäkterna från skatt på företagsvinster ökar med 11 miljarder kronor i år efter att ha minskat förra året då företagens resultat påverkades av pandemin. Ökningstakten dämpas dock i år av flera skattesänkningar samt en tillfällig skattereduktion för investeringar i inventarier som avser investeringar gjorda under 2021. Dessutom justeras reglerna något vad gäller koncernbidrag.

Nästa år ökar skatten på företagsvinster kraftigt, med 15 miljarder kronor, trots att tillväxten i ekonomin då mattas av. Det beror bland annat på att den tillfälliga skattereduktionen upphör och att en skatt på finanssektorn införs.

Diagram 5 Skatt på företagsvinster**Ökad fastighetsskatt till följd av höjda taxeringsvärden**

Merparten av de totala intäkterna från fastighetsskatt och fastighetsavgift kommer från småhusen som totalt står för drygt hälften av de totala intäkterna. Hyreshus, lokaler, eller kommersiella lokaler är den fastighetstyp som efter småhusen står för den största intäkten, knappt 30 procent av de totala intäkterna. De ökade intäkterna drivs främst av den allmänna fastighetstaxeringen som sker med jämna mellanrum - vart tredje år, men olika år för olika fastighetstyper. I år höjdes taxeringsvärdena för småhus. Detta är den enskilt största förklaringen att intäkterna från fastighetsskatten och fastighetsavgiften i år ökade med 36 miljarder kronor, motsvarande drygt fyra procent från förra året. Nästa år är intäktsökningen snabbare än i år då den allmänna fastighetstaxeringen för kommersiella lokaler sker samtidigt som inkomstbasbeloppet och därmed även intäkten från småhus ökar mycket, även om inte taxeringsvärdena för småhus höjs 2022.

Diagram 6 Årlig förändring av intäkterna av fastighetsskatt och fastighetsavgift

Källa: SKV och ESV

Hushållens konsumtion återhämtar sig i år men svagare tillväxttakt kommande år

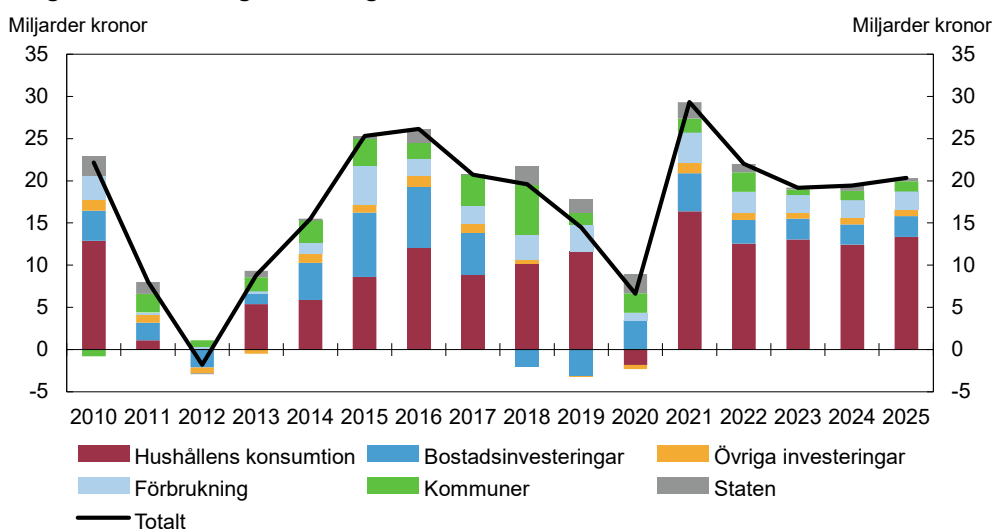
Intäkterna från mervärdesskatten, moms, uppgår i år till 498 miljarder kronor, vilket är en ökning med 30 miljarder kronor sedan i fjol. Samtliga sektorer bidrar till

ökningen av intäkterna. Efter att hushållens konsumtion minskade under förra året bidrar de med mer än halva ökningen av momsintäkterna i år.

Efter ett starkt 2021 växlar utvecklingstakten av momsintäkterna ned de kommande två åren tillsammans med den generella tillväxten i ekonomin. Momsintäkterna väntas nästa år öka med 22 miljarder kronor medan intäktsökningen väntas bli 19 miljarder kronor 2023. Från en årlig ökningstakt på 6 procent under 2021 blir den genomsnittliga ökningstakten omkring 4 procent åren 2022-2025.

Bostadsinvesteringarna, som upprätthöll en god ökningstakt även under 2020, stärks ytterligare i år. Ökningstakten för bostadsinvesteringarna beräknas halveras 2022 för att sedan ligga tämligen stabil under resterande år.

Diagram 7 Årlig förändring av intäkterna från mervärdesskatt

Källa: ESV

Alkoholskatteintäkterna minskar från hög nivå

Intäkterna från alkoholskatterna ökar i år med drygt 0,3 miljarder kronor från förra årets höga nivå på 16,3 miljarder kronor. Alkoholförsäljningen via Systembolaget ökade kraftigt förra året i samband med pandemin. Ökningen bedöms dock vara tillfällig och nästa år minskar intäkterna men ligger ändå över nivån före pandemin. År 2023 höjs skatten på alkohol vilket leder till att intäkterna åter ökar.

Fossilfria drivmedel ger allt större intäkter

De totala intäkterna från energi- och koldioxidskatt ökar med 2 procent i år. Ökningen drivs av en högre efterfrågan när ekonomin återhämtar sig. Det är skatt på oljeprodukter och ökade intäkter från koldioxidskatt som främst bidrar till de ökade skatteintäkterna, där den sistnämnda beräknas öka för första gången sedan 2015. De ökade koldioxidskatteintäkterna förklaras av den höga tillväxttakten i ekonomin och då framför allt industrins ökade användning av kol och gasol i sina tillverkningsprocesser samt transportsektorns ökade användning av biodrivmedel. Skatt på elektrisk kraft beräknas däremot minska 2021. Skatten på elektrisk kraft var dock ovanligt hög 2020 till följd av en engångsinbetalning från Trafikverket. Sammantaget uppgår intäkterna från energi- och koldioxidskatt till knappt 74 miljarder kronor i år, varav 53 miljarder kronor kommer från energiskatter. Under hösten har priset på el och drivmedel ökat mycket. Visar det sig att höstens höga energipriser är av mer långvarig karaktär kan det komma att påverka skatteintäkterna negativt, genom lägre efterfrågan.

Pandemin fick förbrukningen av de flesta energislag att stagnera eller minska förra året. De få undantagen utgjordes av vissa biodrivmedel, samt el för vägfordon.

Skatteintäkterna från bensin minskade 2020 och ligger kvar på samma nivå under 2021. Skatteintäkterna från bensin väntas inte ha återhämtat sig till nivåerna innan pandemin förrän 2023.

Skatteintäkterna från oljeprodukter, det vill säga fossil diesel och biodrivmedel, har 2021 återhämtat sig från nedgången 2020. Ökningen under resten av prognosperioden förklaras av ökningen av biodrivmedel då förbrukningen av fossil diesel väntas minska varje år fram till 2024. Biodrivmedlens andel av transportsektorns förbrukning under prognosperioden ökar från 25 procent i år till uppåt 40 procent 2025.

Minskade intäkter från handel med utsläppsrätter

Trots den kraftiga prisökningen på utsläppsrätter har intäkterna från handeln med utsläppsrätter minskat under 2021. Denna minskning förklaras av en minskad produktion i industrin under pandemin samt att auktioneringssystemet gjordes om inför den nya fas som utsläppshandelssystemet gick in i under 2021.

Regeleffekter driver intäktsökningarna från vägtrafiken

Intäkterna från skatt på vägtrafik ökar något snabbare än normalt i år och fram till 2023, med omkring tre procent eller drygt en halv miljard kronor per år. Det beror främst på förstärkningen av bonus-malus-systemet. Ökningen är dock svagare än både förra året och året dessförinnan då effekten av nyttkomna och ändrade skatteregler var större. Mot slutet av prognosperioden 2024-2025 avtar ökningstakten något då de årliga förstärkningarna av malusdelen i bonus-malus-systemet avtar.

Svenska Spel delar ut överskott till staten

AB Svenska Spels överskott, som uppkommer från försäljningen av lotter och nummerspel samt från Casino Cosmopol, betalas in till staten året efter att överskottet har uppstått. År 2021-2025 väntas inkomsten från dessa verksamhetsdelar uppgå till mellan 2-3 miljarder kronor per år.

Högre utdelningar från statliga bolag nästa år

Statens inkomster från aktieutdelningar ökar med nästan 8 miljarder kronor nästa år. Det beror främst på högre förväntade utdelningar från Vattenfall AB och LKAB. Utdelningen 2022 baseras på resultatet 2021 och båda bolagens delårsrapporter indikerar att vinstutvecklingen i år blir mycket god. För Vattenfall beror en del av det starka resultatet på tillfälliga effekter, vilket innebär att utdelningen beräknas minska något 2023.

EU-medel för återhämtning tillfaller Sverige

EU har sjösatt en återhämtningsplan som ska stödja den ekonomiska och sociala återhämtningen i EU:s medlemsstater efter pandemin (Recovery and Resilience Facility, RRF). Sverige beräknas ha rätt till cirka 34 miljarder kronor i bidrag från faciliteten, varav ungefär hälften avser åtgärder inom grön omställning. Samtliga åtgärder i den svenska återhämtningsplanen finns i de budgetpropositioner och ändringsbudgetar som presenterats under 2020 och 2021. EU har ännu inte godkänt den svenska planen, vilket innebär att det är osäkert när i tiden som utbetalningarna från EU kommer att ske. Vi räknar dock med att större delen av medlen kommer in under 2022 och 2023.

Utgifter på statens budget

De takbegränsade utgifterna ökar ytterligare i år, från den redan höga nivån förra året. Nästa år minskar de, trots utgiftsökningar i budgetpropositionen, men ligger kvar på en relativt hög nivå. Utgifterna minskar inom framför allt

hälso- och sjukvård och näringsliv då tillfälliga krisåtgärder upphör. Statens totala utgifter minskar redan i år till följd av en kraftigt minskad nettoutlåning.

De takbegränsade utgifterna fortsätter att öka i år men minskar nästa år

Flera utgiftsområden ökar mycket i år men de totala utgifterna på statens budget⁸ minskar ändå med 64 miljarder kronor (5 procent). Det är framför allt nettoutlåningen som bidrar till minskningen då lån som tagits för Riksbankens räkning förfaller och amorteras. Nästa år minskar de totala utgifterna med ytterligare 23 miljarder kronor (2 procent) då de tillfälliga krisåtgärderna som införts med anledning av pandemin upphör. Utgifterna ligger ändå kvar på en hög nivå till följd av de omfattande utgiftsökningar som föreslås i budgetpropositionen för 2022.

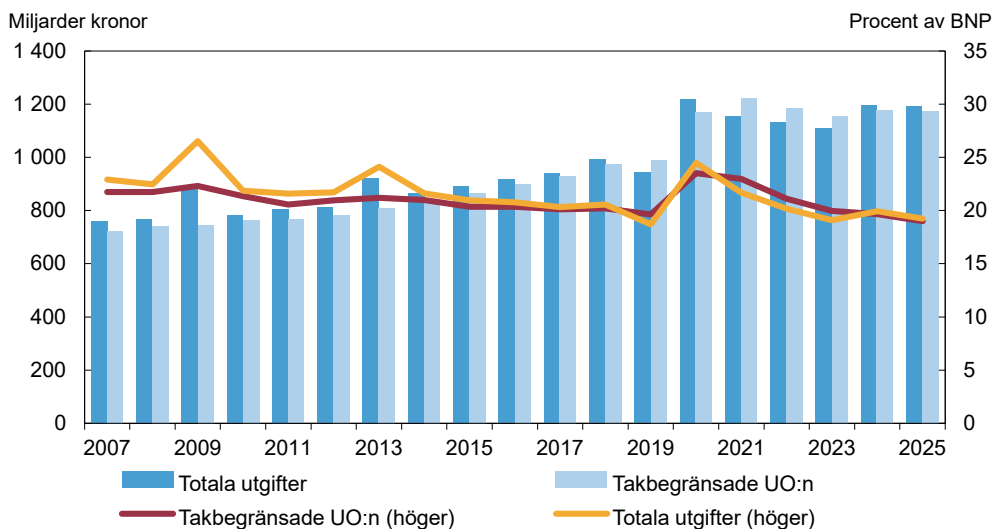
De takbegränsade utgiftsområdena⁹ ökar med 52 miljarder kronor i år (4 procent). Det är utgifterna för hälso- och sjukvård och social omsorg som ökar mest. Nästa år minskar de takbegränsade utgiftsområdena med sammantaget 39 miljarder kronor (3 procent) och precis som för de totala utgifterna beror det främst på att de tillfälliga krisåtgärderna upphör. Utgifterna minskar främst för hälso- och sjukvård och social omsorg, ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning och näringslivsområdet även om det tillfördes mycket medel i budgetpropositionen för 2022 för de första två områdena. Inom vissa områden ökar istället utgifterna till följd av nya och tidigare föreslagna åtgärder. Det gäller bland annat för rättsväsendet, försvaret och internationellt bistånd.

Utgiftskvoten, det vill säga de totala utgifterna som andel av BNP, uppgår till 22 procent i år. Kvoten sjunker relativt mycket på grund av återbetalningen av lån som tagits för Riksbankens räkning. Utgiftskvoten för de takbegränsade utgiftsområdena, där inte nettoutlåningen ingår, sjunker lite långsammare, till 23 procent. Nästa år sjunker den kvoten till 21 procent, vilket fortfarande är en högre nivå än innan pandemin bröt ut. Att kvoten inte sjunker mer beror bland annat på de utgiftsökningar som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Kvoten fortsätter sjunka efter 2022 eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen aviserat eller föreslagit i propositioner. Det innebär att en automatisk budgetförstärkning¹⁰ sker.

⁸ Samtliga utgiftsområden och nettoutlåningen.

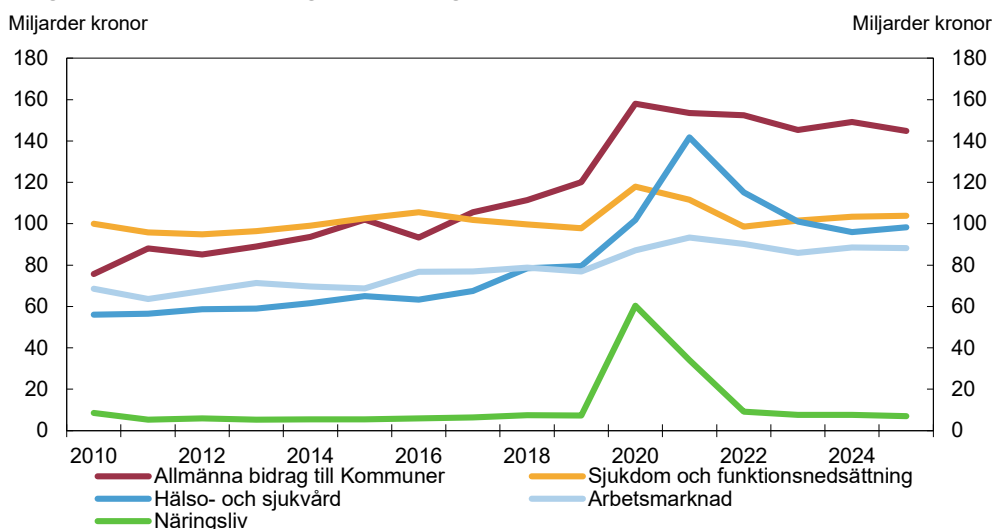
⁹ Alla utgiftsområden utom utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m.

¹⁰ För mer information om ESV:s beräkningsmetod se metodrutin i början av rapporten.

Diagram 8 Utgifter på statens budget

Källa: ESV

Några av de områden inom vilka det sker störst förändringar över tid är hälso- och sjukvård, sjukdom och funktionsnedsättning, arbetsmarknad, näringsliv samt allmänna bidrag till kommunerna.

Diagram 9 Utveckling av vissa utgiftsområden

Källa: ESV

Sedan föregående prognos har förslag på utgiftsökningar för 2022-2024 presenterats i budgetpropositionen för 2022. Sammantaget räknar vi med att förslagen ökar utgifterna med 55 miljarder kronor nästa år. Det är många områden som har tilldelats mer pengar nästa år varav området för hälso- och sjukvård tilldelas mest medel. Jämfört med regeringen gör ESV framför allt en annan bedömning av utgifterna för allmän miljö- och naturvård då vi inte räknar med att alla budgeterade medel kommer att betalas ut under prognosperioden.

Tabell 7 Utgiftsökningar 2022-2024 till följd av budgetpropositionen för 2022 samt skillnaderna mot regeringens prognos

Miljarder kronor

	ESV			Diff		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
UO 4 Rättsväsendet	2	4	5	-2	0	0
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	16	13	8	-2	-2	0
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	5	6	6	-1	0	0
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	3	3	8	0	0	0
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	4	4	5	-2	-1	-2
UO 22 Kommunikationer	5	4	6	0	0	0
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1	3	4	0	-1	-1
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	4	4	8	0	0	0
Övriga utgiftsområden	15	12	14	-1	1	1
Totala utgifter	55	54	65	-8	-3	-2

Källa: ESV och Budgetpropositionen för 2022

Fortsatt höga utgifter för hälso- och sjukvård och social omsorg till följd av pandemin

Utgifterna inom Hälso- och sjukvård och social omsorg ökar i år med ytterligare 40 miljarder kronor (39 procent), efter en kraftig ökning redan förra året. Ökningen beror främst på tillfälliga utgifter till följd av coronapandemin, bland annat för vaccinering, testning och stöd till regionerna för bland annat uppskjuten vård. Nästa år och 2023 minskar utgifterna trots att området tillförs mycket medel i budgetpropositionen för 2022 för bland annat vacciner och fortsatt testning. Detta eftersom att utgiftsnivån 2021 är ovanligt hög och mycket av den pandemirelaterade verksamheten minskar i omfattning trots tillskott i budgetpropositionen.

Utgifterna ökar också i år till följd av flera tidigare satsningar på äldreomsorgen. Även nästa år tillkommer satsningar på äldreomsorgen som bland annat syftar till att minska andelen timanställd personal. Utgifterna för läkemedelsförmånerna ökar i år och nästa år till följd av det avtal för 2021 som tecknats mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner. Utgifterna för statlig assistansersättning ökar något i år. Ökningen beror huvudsakligen på att schablonbeloppet höjs med 3,5 procent 2021, i stället för 1,5 procent som tidigare. Detta medför att den genomsnittliga timersättningen ökar. Antalet brukare fortsätter att minska men samtidigt ökar antalet timmar per brukare.

Utgifterna inom sjukförsäkringsområdet minskar när pandemiåtgärderna upphör

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning minskar med drygt 6 miljarder kronor i år (5 procent), men ligger ändå kvar på en hög nivå. Nästa år minskar utgifterna med ytterligare 13 miljarder och närmar sig nivån före pandemin. Åren därefter stiger utgifterna till följd av nya regeländringar från 2022.

Utgifterna för sjukpenningen ökar något i år främst till följd av tillfälliga stöd under pandemin. Vidare gör en regeländring att färre sjukfall avslutas vid dag 180 i rehabiliteringskedjan. De nya reglerna ersätter det tidigare undantaget ”särskilda skäl” och innebär att fler sjukskrivna kan undantas från prövning mot normalt förekommande arbete vid den aktuella tidpunkten.

Nästa år minskar utgifterna då merparten av de tillfälliga stöden upphör. Dessutom väntas antalet sjukskrivningar hänförliga till pandemin bli färre jämfört med i år. Utgifterna hålls dock uppe av nya regeländringar i budgetpropositionen för 2022. Fler väntas vara sjukskrivna längre då fler undantag från bedömningen mot normalt förekommande arbete efter dag 181 införs. Därutöver kommer utgifterna per

sjukskriven att öka då taket på den sjukpenningsgrundande inkomsten höjs från 8 till 10 prisbasbelopp från första januari 2022.

Utgifterna för aktivitets- och sjukersättningen har minskat under en längre period och fortsätter att minska i år. Minskningen beror främst på minskat antal personer som får ersättningarna. Antalet personer med ersättningarna väntas minska under hela prognosperioden. Att utgifterna ändå stiger från 2022 beror på nya reglerändringar i budgetpropositionen.

Den främsta förklaringen till minskningen av utgifterna i sjukförsäkringsområdet i år är att den tillfälliga utbyggnaden av stödet för Ersättning för höga sjuklönekostnader avslutades i september i år. Utgifterna minskar i år från en ovanligt hög nivå och fortsätter nästa år att minska kraftigt.

Fler personer i program höjer utgifterna inom arbetsmarknadsområdet i år

I år ökar utgifterna inom Arbetsmarknad och arbetsliv med 6 miljarder kronor (7 procent) efter förra årets redan kraftiga ökning på grund av coronapandemin. Arbetslösheten ökade och många personer trädde in i jobb- och utvecklingsgarantin och förberedande insatser. I år ökar antalet personer i program ytterligare. Därmed ökar även utgifterna för aktivitetsstöd och arbetsmarknadspolitiska program. Utgifterna för arbetslöshetsersättningen minskar däremot, då antalet inskrivna på arbetsförmedlingen har minskat och färre personer får arbetslöshetsersättning.

Nästa år ligger utgifterna för aktivitetsstöd och arbetsmarknadspolitiska program kvar på ungefär samma nivå. Det beror på ökade medel i budgetpropositionen för bland annat matchningstjänster, arbetsmarknadsutbildningar och extratjänster. Utgifterna för arbetslöshetsersättningen fortsätter däremot att sjunka, eftersom arbetslösheten minskar och totalt minskar utgifterna på arbetsmarknadsområdet.

Från 2023 väntas den öppna arbetslösheten ligga relativt konstant. Lägre medelersättning, då de tillfälliga regeländringarna upphör, gör dock att utgifterna för arbetslöshetsersättningen minskar. För aktivitetsstödet minskar anslagna medel vilket gör att antalet deltagare blir färre och utgifterna lägre. Sammantaget blir utgifterna inom Arbetsmarknad och arbetsliv som lägst 2023 för att därefter öka igen.

I budgetpropositionen avsätts medel för att införa ett nytt omställnings- och kompetensstöd under 2022, där även kompensation kommer att ges till arbetsgivare som finansierar omställnings- och kompetensstöd. Förslaget beräknas öka utgifterna med 1 miljard kronor 2023 och 3 miljarder kronor 2024 vilket bidrar till att utgifterna inom arbetsmarknadsområdet ökar.

Mindre behov av tillfälliga stödåtgärder inom näringslivsområdet sänker utgifterna i år

Utgifterna inom Näringsliv minskar i år med 26 miljarder kronor (44 procent), vilket beror på att de tillfälliga stödåtgärder som infördes med anledning av coronapandemin minskar i omfattning. Nästa år upphör de flesta stödåtgärder vilket gör att utgifterna minskar med ytterligare 25 miljarder kronor och är därmed tillbaka på en mer normal nivå.

Den största delen av utgiftsminskningen i år avser stöd vid korttidsarbete som minskar då behovet av stöd är mindre i år än förra året. Dessutom upphörde den tillfälliga förstärkning av stödet som infördes med anledning av pandemin den sista september. Nästa år minskar utgifterna ytterligare. Förra året fick flera bolag kapitaltillskott till följd av pandemin vilket innebar ovanligt höga utgifter för kapitalinsatser till statligt ägda företag. I år planeras endast kapitaltillskott till Green Cargo AB varför utgifterna minskar. Utbetalningarna av omställningsstöd till företag

vars nettoomsättning minskat som konsekvens av pandemin är större i år än förra året vilket innebär att utgifterna ökar i år. Nästa år upphör stödet.

Minskade bidrag till kommunerna

Efter förra årets kraftiga ökning av utgifterna för Allmänna bidrag till kommuner minskar utgifterna i år med 4 miljarder kronor (3 procent). Utgifterna fortsätter sedan att minska under de kommande prognosåren, med undantag för 2024, när de tillfälliga stöden under pandemin upphör. Ökningen av utgifterna 2024 beror på en tillfällig höjning på knappt 4 miljarder kronor för att stärka äldreomsorgen.

De pandemirelaterade extramedel som kommunerna fick i fjol var tillfälliga. För att stärka kommunerna och regionerna framöver har de även fått en permanent höjning av de generella bidragen med knappt 13 miljarder kronor från och med i år. Därutöver tillkommer en tillfällig ökning av det generella statsbidraget på 10 miljarder kronor vilket till viss del motverkar minskningen av utgifterna i år. I budgetpropositionen för 2022 höjdes de generella statsbidragen med 3 miljarder kronor från och med 2022. Den ökningen är dock inte tillräcklig för att motverka att bidragen till kommunerna minskar framöver.

Tabell 8 Tillfälligt ökade anslag till kommunerna under UO25 till följd av pandemin

Miljarder kronor	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totala utgifter	158	153	152	145	149	145
<i>Varav tillfälliga höjningar</i>						
Ändringsbudgetar 2020	26					
Budgetpropositionen 2021		10	5			
Budgetpropositionen 2022 ¹					4	

¹ Denna tillfälliga ökning härrör till riksdagens tillkännagivande om mer tillfälliga pengar till äldreomsorgen

Källa: ESV

Övriga utgiftsområden där det sker större förändringar

Utgifterna för Försvar och samhällets krisberedskap ökar med knappt 7 miljarder kronor i år och med drygt 8 miljarder kronor nästa år. Utgiftsökningen har pågått under en längre tid och beror framför allt på ökade anslag för att stärka försvarets operativa förmåga.

Utgifterna för Rättsväsendet ökar med 4 miljarder kronor i år och med ytterligare 4 miljarder kronor nästa år. Utgiftsökningen beror framför allt på anslagsökningar för att bidra till en stärkt rättskedja. Utgifterna ökar främst för polismyndigheten och kriminalvården.

Utgifterna för Utbildning och universitetsforskning ökar med drygt 8 miljarder kronor i år och med drygt 1 miljard kronor nästa år. Utgiftsökningen i år är en följd av ökade anslag för bland annat utveckling av skolväsendet, stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling, fler utbildningsplatser inom vuxenutbildningen samt för universitet och högskolor. Ökningen nästa år beror till stor del på ökade utgifter för vuxenutbildningen.

Utgifterna för Kommunikationer ökar med 8 miljarder kronor i år och med 3 miljarder kronor nästa år. Utgiftsökningen i år beror framför allt på ökade investeringar och underhåll av väg och järnväg, men även tillfälliga stöd för att mildra pandemins effekter på området. Även nästa år ökar utgifterna för investeringar och underhåll av väg och järnväg samtidigt som det tillfälliga bidraget för upprätthållande av kollektivtrafik minskar.

Utgifterna för Avgiften till Europeiska unionen ökar i år med knappt 5 miljarder kronor för att sedan minska med knappt 4 miljarder kronor 2022. Den tillfälligt höga EU-avgiften i år beror på EU:s ökade utgifter i samband med pandemin. Från och med i år räknar ESV med EU:s nya långtidsbudget som omfattar perioden 2021-2027.

Utgifterna vid sidan om utgiftstaket

Utgifterna för statsskuldräntor sjunker och blir mycket låga i år. Det beror främst på att det låga ränteläget successivt får allt större genomslag i obligationsstocken, vilket sänker ränteutgifterna. Det är en följd av att gamla lån förfaller och ersätts av nya med betydligt lägre kupongräntor. Denna effekt blir särskilt stor i år eftersom en betydande volym äldre lån förföll förra året. Dessutom emitterar Riksgälden en stor volym obligationer till så kallad överkurs. Äldre obligationer som introducerades när räntenivån var högre har en kupongränta som överstiger nuvarande marknadsräntor. Som kompensation för detta betalar köparna ett högre pris (överkurs). De stora överkurserna medför att årets anslagsbelastning till och med blir negativ.

Nästa år stiger räntebetalningarna då överkurserna och valutavinsterna blir något lägre, samtidigt som Riksgälden betalar ut inflationskompensation i samband med att en realobligation förfaller. Under resten av prognosperioden minskar räntebetalningarna något mellan åren, främst till följd av en sjunkande statsskuld.

Riksgäldens nettoutlåning utgörs av alla förändringar av lån och kontobehållningar i Statens internbank. Den kan därför variera kraftigt mellan åren. Lånen till Riksbanken är en av de poster som varierat mest. I början av året beslutade Riksbanken att de skulle påbörja en övergång till en helt egenfinansierad valutareserv. Det innebär att de kommer att köpa upp utländsk valuta på valutamarknaden. De valutalån som Riksgälden tagit upp för Riksbankens räkning beräknas därför återbetalas i den takt som de förfaller. Återbetalningarna gör att det kommer att uppstå en kraftigt negativ nettoutlåning både i år och kommande två år.

Finansiellt sparande och budgetsaldo

Underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande blir nästan 100 miljarder kronor mindre i år än förra året och uppgår till nära 50 miljarder kronor. Nästa år ligger det kvar på ungefär samma nivå som i år. De omfattande satsningarna i budgetpropositionen för 2022, med beräknade utgiftsökningar på 55 miljarder kronor och skattesänkningar på 10 miljarder kronor, bidrar till att sparandet fortsätter visa stora underskott. Det är fortsatt i staten som det största underskottet uppstår nästa år. Även kommunsektorn visar ett underskott nästa år, efter två år med överskott. Ålderspensionssystemet visar överskott under hela prognosperioden, efter ett tillfälligt underskott förra året.

Fortsatt stort underskott i den offentliga sektorns finanser 2022

En stark ökning av inkomsterna i år gör att underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande blir nästan 100 miljarder kronor mindre i år än förra året och uppgår till 0,9 procent av BNP, trots att utgifterna fortsätter att öka kraftigt. Nästa år blir underskottet marginellt mindre och uppgår då till 45 miljarder kronor, eller 0,8 procent av BNP. De omfattande satsningarna i budgetpropositionen för 2022, med beräknade utgiftsökningar på 55 miljarder kronor och skattesänkningar på 10 miljarder kronor, bidrar till att sparandet fortsätter visa stora underskott. I staten minskar dock underskottet från 83 miljarder kronor i år till 26 miljarder kronor nästa år. Ett överskott i kommunsektorn under 2020 och 2021 vänds däremot till ett underskott. Det beror på att statsbidragen minskar som en följd av att de tillfälliga

statsbidragen som kommunsektorn fått under pandemin upphör, samtidigt som skatteintäkterna inte ökar lika mycket som 2021. Utgifterna fortsätter samtidigt att öka som en följd av den demografiska utvecklingen och att det fortfarande finns ett behov av att genomföra vård som inte kunnat genomföras under pandemin.

Ålderspensionssystemet visar ett överskott på mellan 6 och 15 miljarder kronor under prognosåren. Det blir något lägre nästa år än i år eftersom inkomstpensionerna ökar kraftigt då.

Även 2023, när alla tillfälliga åtgärder till följd av pandemin har upphört och det ännu inte finns någon budget för det året, uppstår ett underskott i den offentliga sektorns sparande. Staten visar då överskott igen men underskottet i kommunsektorn blir större. Från 2024 blir det ett överskott som växer till 2025 då utgifterna ökar förhållandevis svagt. Den svaga utgiftsökningen förklaras till stor del av att ESV inte räknar med några ytterligare utgiftsökningar utöver de som är beslutade eller aviserade. Det innebär bland annat att flera anslag är nominellt oförändrade, se metodruta i början av rapporten.

Tabell 9 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totala inkomster	2 426	2 609	2 692	2 760	2 845	2 945
<i>procent av BNP</i>	48,7	49,0	47,9	47,6	47,5	47,6
Totala utgifter	2 566	2 657	2 737	2 767	2 831	2 884
<i>procent av BNP</i>	51,5	49,9	48,8	47,7	47,3	46,6
Finansiellt sparande i offentlig sektor	-141	-47	-45	-7	14	61
<i>procent av BNP</i>	-2,8	-0,9	-0,8	-0,1	0,2	1,0
Sparande per delsektor						
Staten	-143	-83	-26	19	30	76
Kommunsektorn	13	26	-25	-34	-30	-30
Ålderspensionssystemet	-10	9	6	9	13	15

Källa: SCB och ESV

Underskottet i staten relativt stort även 2022

Underskottet i det finansiella sparandet i staten är i år nästan 60 miljarder kronor mindre än förra året. Men det uppgår ändå till 83 miljarder kronor, motsvarande 1,6 procent av BNP. Inkomsterna ökar mycket i år som en följd av den starka tillväxten i ekonomin. Men eftersom utgifterna samtidigt fortsätter att öka från den redan höga nivån förra året förblir underskottet stort. Nästa år minskar utgifterna när de tillfälliga stöden under pandemin upphör. Stora utgiftsökningar i budgeten för 2022 gör att utgifterna ändå ligger kvar på en förhållandevis hög nivå. Inkomstökningen dämpas av att hushållens kapitalskatter minskar, från en hög nivå i år. Underskottet förblir därmed stort nästa år, även om det blir mindre än i år.

Tabell 10 Inkomster och utgifter i staten

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totala inkomster	1 252	1 363	1 400	1 419	1 455	1 502
<i>förändring i inkomster</i>	-36	111	37	19	36	47
Skatter och sociala avgifter	1 073	1 175	1 200	1 226	1 264	1 310
Kapitalinkomster	34	26	33	30	29	26
Övriga inkomster	145	161	163	163	162	166
Totala utgifter	1 395	1 446	1 423	1 401	1 425	1 426
<i>förändring i utgifter</i>	175	51	-23	-22	24	1
Transfereringar och subventioner	912	938	907	878	893	887
Konsumtion	339	356	367	372	380	385
Investeringar	128	133	134	134	136	138
Övriga utgifter	17	19	15	16	15	16
Finansiellt sparande	-143	-83	-26	19	30	76

Källa: SCB och ESV.

År 2023 visar sparandet i staten ett överskott. Åren därefter förstärks sparandet successivt då inkomsterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna ökar svagt, se metodrutan i början av rapporten.

Stora skillnader mellan budgetsaldot och det finansiella sparandet

Till skillnad från det finansiella sparandet visar budgetsaldot ett överskott i år och nästa år. Differensen mellan de båda måtten är hela 118 miljarder kronor i år och 109 miljarder kronor nästa år.

Tabell 11 Statens budget i sammandrag samt bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finansiellt sparande	-143	-83	-26	19	30	76
Avgränsningar	35	-56	-76	-71	-4	-2
Periodiseringar	44	-61	-32	-45	-25	-24
Övrigt	-2	-1	-1	-1	-1	-1
Budgetsaldo	-221	35	83	136	59	102
Totala inkomster	999	1 190	1 215	1 243	1 253	1 292
Skatteintäkter	1 080	1 185	1 210	1 236	1 274	1 320
Periodiseringar	-43	50	37	44	25	24
Skatteinkomster	1 037	1 235	1 246	1 280	1 299	1 345
Övriga inkomster	-39	-45	-32	-37	-46	-53
Totala utgifter	1 219	1 155	1 132	1 107	1 194	1 190
Utgiftsområden exklusive räntor	1 171	1 224	1 185	1 157	1 177	1 174
Statsskuld räntor	20	-3	9	6	6	6
Kassamässig korrigerig	7	0	0	0	0	0
Riksgäldens nettoutlåning	21	-66	-62	-56	10	10

Källa: SCB och ESV

Skillnaderna mellan statens finansiella sparande och saldot på statens budget beror på olika avgränsningar i saldobegreppen, men även på olika sätt att periodisera utgifter och inkomster. I år uppgår skillnaden mellan det finansiella sparandet och budgetsaldot till 118 miljarder kronor. Budgetsaldo visar ett överskott och det finansiella sparandet visar ett underskott. Skillnaden förklaras framför allt av

amorteringen av Riksbankens lån som gör att Riksgäldens nettoutlåning minskar med 57 miljarder kronor i år. Det förbättrar budgetsaldot, men påverkar inte det finansiella sparandet. Stora skatteperiodiseringar bidrar också till skillnader mellan budgetsaldot och sparandet.

Nästa år visar budgetsaldot ett överskott på 83 miljarder kronor samtidigt som sparandet visar ett underskott på 26 miljarder kronor. Även nästa år beror skillnaden mellan de olika måtten på stora periodiseringar och på avgränsningar. Riksbankens lån fortsätter att amorteras under 2022 och 2023.

Kommunsektorns finansiella sparande återigen negativt från och med 2022

För första gången sedan 2010 var det finansiella sparandet i kommunsektorn positivt 2020. På inkomstsidan var det främst tillfälliga statsbidrag för att kompensera för kostnader som uppstått till följd av coronapandemin som bidrog till det positiva sparandet. Samtidigt som vårdbehovet ökade till följd av pandemin minskade utgifterna för annan vård och andra verksamheter under 2020. Både kommuner och regioner påverkades av pandemin genom att vissa verksamheter inte kunde genomföras som planerat. Dessutom minskade investeringarna. Totalt sett ökade därför utgifterna långsamt under 2020. Av samma anledning stärktes också resultatet i kommunsektorn, till ett överskott om 55 miljarder kronor.

Även i år ökar inkomsterna relativt mycket, dels genom att ökningstakten i skatteintäkterna är högre som en följd av återhämtningen i ekonomin, dels genom att statsbidragen ökar ytterligare. Samtidigt ökar utgifterna mycket. Pandemihanteringen har under året fortsatt att ta stora resurser i anspråk genom vården av sjuka, testning, smittspårning och vaccinering. Dessutom har andra verksamheter, som fått stå tillbaka under pandemin, återgått till en mer normal nivå under året. Sammantaget väntas kommunsektorn dock visa ett överskott även i år. Årets starka resultat avspeglar delvis den utmaning som kommuner och regioner står inför när det kommer till att bemanna all verksamhet som staten skjutit till medel för att genomföra.

Nästa år minskar statsbidragen totalt sett men kommunsektorns totala inkomster väntas ändå vara förenliga med en ökning av konsumtionen, utan att för den skull äventyra efterlevnaden till balanskravet. Men sparandet försämras med drygt 50 miljarder kronor och överskottet i det finansiella sparandet vänds till ett underskott. Konsumtionen bedöms dock inte kunna öka i den utsträckning som skulle krävas för att möta både det demografiskt betingade behovet och det uppdämda behov som uppstått under pandemins akuta faser. Att det finansiella sparandet visar underskott samtidigt som kommunsektorn klarar balanskravet beror på att investeringarna, som inte ingår i kommunsektorns resultat, ligger på en hög nivå.

I frånvaro av nya beslut om höjningar av de permanenta statsbidragen kommer konsumtionsutrymmet efter 2022 inte vara tillräckligt för att, med hänsyn till förväntade pris- och löneökningar, bibehålla bemanningen på 2022 års nivå. ESV:s prognos utgår från de beslut om kommunal utdebitering och statsbidrag som finns och den kommunala konsumtionen anpassas därefter så att sektorn som helhet klarar balanskravet.

Tabell 12 Inkomster och utgifter i kommunsektorn

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomster	1 222	1 302	1 313	1 323	1 359	1 394
<i>Förändring inkomster</i>	75	80	11	10	36	35
Skatter och avgifter	784	826	855	884	917	949
Statsbidrag ¹	260	290	264	240	237	231
Övriga inkomster	178	187	194	199	205	214
Utgifter	1 209	1 276	1 338	1 357	1 388	1 424
<i>Förändring utgifter</i>	17	67	62	19	31	36
Konsumtion	989	1 045	1 094	1 108	1 132	1 161
Investeringar	129	129	133	136	137	139
Övriga utgifter	92	102	111	113	119	125
Finansiellt sparande	13	26	-25	-34	-30	-30
Resultat	55	57	18	7	9	6

¹Statsbidrag enligt NR exklusive moms och inklusive kapitaltransfereringar

Källa: SCB och ESV

Underskott i ålderspensionssystemet förra året vänds till överskott i år

Förra året uppstod ett underskott i ålderspensionssystemets finansiella sparande eftersom avgiftsinkomsterna ökade svagt och avkastningen på fondernas tillgångar blev lägre i spåren av pandemin. I år ökar kapitalinkomsterna med ungefär samma belopp som de minskade förra året. Samtidigt ökar avgiftsinkomsterna mer och utgifterna ökar i långsammare takt än förra året. Sektorn visar därmed återigen ett överskott. Nästa år ökar pensionsutbetalningarna snabbt eftersom inkomstindex ökar mycket 2021. Pensionerna skrivs fram med inkomstindex med ett års eftersläpning. Därmed minskar överskottet något nästa år för att därefter öka igen.

Tabell 13 Inkomster och utgifter i ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totala inkomster	324	350	365	376	389	404
<i>förändring inkomster</i>	-4	26	15	11	13	15
Socialförsäkringsavgifter	267	284	296	306	316	328
Statliga ålderspensionsavgifter	25	26	25	25	26	26
Räntor, utdelningar mm	28	36	39	40	41	43
Totala utgifter	334	340	359	367	376	389
<i>förändring utgifter</i>	12	6	19	8	9	13
Pensioner	322	327	345	352	360	372
Övriga utgifter	12	13	14	15	16	17
Finansiellt sparande	-10	9	6	9	13	15

Källa: SCB och ESV

Den offentliga skulden

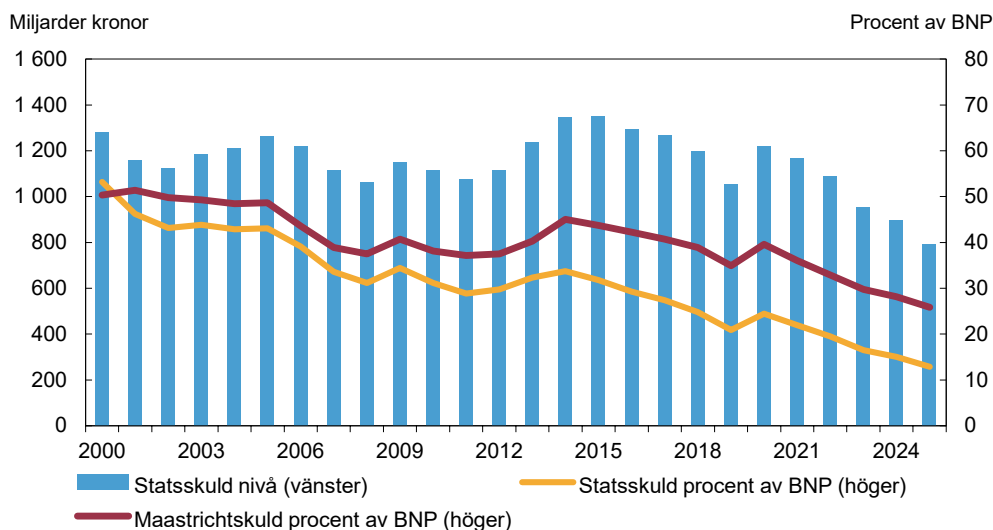
Maastrichtskulden sjunker i år till strax över 36 procent av BNP. Minskningen beror i hög grad på en positiv engångseffekt i form av återbetalning av Riksbankslån. Nästa år sjunker skulden snabbare då återhämtningen i ekonomin fortsätter, krisåtgärder dras tillbaka och Riksbanken fortsätter att amortera sina valutalån. Den konsoliderade statsskulden uppvisar samma mönster och blir 22 procent av BNP i år. Den fortsätter sedan att sjunka under

hela prognosperioden. I ett internationellt perspektiv är Sveriges offentliga skuld låg.

Maastrichtskulden sjunker igen

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) steg snabbt under förra året i spåren av pandemin. I år sjunker den något i nivå, men till följd av en stark BNP-tillväxt så minskar skuldkvoten med hela fyra procentenheter. Trots förra årets ökning är Sveriges skuldkvot betydligt lägre än genomsnittet bland EU-länderna.¹¹ Skuldkvoten fortsätter sedan att sjunka under hela prognosperioden.

Diagram 10 Statsskuld och Maastrichtskuld

Källa: Riksgälden SCB och ESV

Även statsskulden sjunker snabbt

Den konsoliderade statsskulden ökade med hela 164 miljarder kronor förra året. Det var en följd av den snabba inbromsningen i ekonomin och temporära krisåtgärder som försvagade budgetsaldot. I år vänder utvecklingen och skulden sjunker igen, inte minst till följd av Riksbankens beslut att betala tillbaka de lån som tagits upp för att stärka valutareserven. Nästa år sjunker skulden ytterligare i takt med att ekonomin stärks, krisåtgärder dras tillbaka och Riksbanken fortsätter att amortera valutalån. Skulden fortsätter sedan att sjunka under hela prognosperioden.

Tabell 14 Statsskuldens förändring och nivå

Miljarder kronor om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Statsskuldens förändring	164	-49	-81	-135	-57	-103
<i>varav till följd av</i>						
Budgetsaldot (omvänt tecken)	221	-35	-83	-136	-59	-102
Orealiserade valutakursdifferenser	-30	4	4	-2	0	0
Riksgäldens förvaltningstillgångar	10	-33	0	0	0	0
Övriga skulddispositioner. m.m.	-37	15	-1	3	3	-1
Konsoliderad statsskuld vid årets utgång	1218	1 168	1 088	952	896	793
<i>procent av BNP</i>	<i>24,4</i>	<i>21,9</i>	<i>19,4</i>	<i>16,4</i>	<i>15,0</i>	<i>12,8</i>

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

¹¹ Den genomsnittliga skuldkvoten inom EU27 var 90,1 procent i slutet av 2020. Källa: Eurostat

Statens skuldkvot sjunker varje år under prognosperioden då BNP växer och statsbudgeten visar överskott, inte minst på grund av positiva engångseffekter.

Tabell 15 Dekomponering av statsskuldkvotens förändring

Procentenheter

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skuldkvotens förändring	3,6	-2,5	-2,4	-3,0	-1,5	-2,1
<i>Bidrag från:</i>						
BNP-tillväxten	0,3	-1,6	-1,0	-0,6	-0,5	-0,5
Budgetsaldot	4,4	-0,7	-1,5	-2,4	-1,0	-1,7
<i>varav engångseffekter:</i>	3,5	0,7	-1,2	-1,5	-0,2	-0,1
Skulddispositioner m.m.	-1,1	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Engångseffekter har stor påverkan på skuldutvecklingen

Statens budget, liksom statsskulden, påverkas i varierande grad av engångseffekter enskilda år. Förra året var nettot av engångseffekterna kraftigt negativt och försvagade budgetsaldot med 173 miljarder kronor. Det beror främst på att flertalet av de omfattande stöd och stimulanser som införts för att mildra de ekonomiska effekterna av pandemin är tillfälliga.

Även i år blir engångseffekterna negativa, då flera av krisåtgärderna förlängts. De kommande två åren blir nettot av engångseffekterna däremot positivt. Riksbanken har beslutat att ersätta den del av valutaservisen som lånats upp via Riksgälden med egen finansiering. Det innebär att Riksbanken kommer att amortera valutalån på över 180 miljarder kronor under 2021-2023, vilket stärker budgetsaldot och sänker skulden.

Kapitalplaceringar på skattekontot har också medfört stora engångseffekter de senaste åren. Huvuddelen av kapitalplaceringarna byggdes upp under perioden 2015-2018, då många företag och privatpersoner satte in mer pengar än nödvändigt på sina skattekonton eftersom inlåningsräntan var förhållandevis förmånlig. Det medförde positiva engångseffekter för budgetsaldot och statsskulden dessa år. Eftersom marknadsräntorna sjunkit tillbaka i samband med pandemin och väntas fortsätta vara mycket låga under prognosperioden, är vår bedömning att det placerade kapitalet ökar med 15 miljarder kronor i år för att sedan vara oförändrat till 2025. Bedömningen är dock mycket osäker. Dels är det svårt att avgöra vilken nivå på marknadsräntorna som kommer att krävas för att kapitalplaceringarna ska börja minska, dels är bedömningar av framtida räntenivåer i sig behäftade med osäkerhet.

De budgetpolitiska målen

Stora finanspolitiska åtgärder med anledning av pandemin gör att överskottsmålet inte nås i år. Omfattande utgiftsökningar och ytterligare skattesänkningar i budgetpropositionen för 2022 gör att underskottet i det strukturella sparandet ökar nästa år och det ligger därmed fortsatt under målnivån för överskottsmålet. Det strukturella sparandet beräknas visa ett underskott på runt 1 procent av BNP tre år i följd. En avvikelse från målnivån har varit motiverad i den ekonomiska kris som pandemin har orsakat. Eftersom konjunkturen återigen väntas vara i balans 2022 kan en avvikelse från målet däremot inte sägas ligga i linje med det finanspolitiska ramverket nästa år. Samtidigt är Maastrichtskulden lägre än målnivån för skuldankaret 2022 och de offentliga finanserna är starka i grunden, vilket bör beaktas i sammanhanget. Skuldankaret är dock inte ett operativt mål för budgetprocessen, utan snarare ett riktmärke för skulden på medellång sikt.

Kommunsektorn som helhet klarar balanskravet i år, men från nästa år och framåt blir det betydligt svårare för kommunsektorn att nå balans.

Strukturellt sparande under målnivån – men skulden lägre än skuldankaret 2022

Det strukturella sparandet beräknas visa ett underskott på 0,7 procent av potentiell BNP i år. Underskottet är 0,5 procentenheter mindre än förra året. Det strukturella sparandet minskar inte lika mycket som det faktiska sparandet mellan 2020 och 2021. Det beror främst på att BNP-gapet är mindre i år än förra året. Men en kraftig ökning av hushållens kapitalskatter som gör att de ligger på en mycket hög nivå i år bidrar också. Den höga nivån bedöms vara tillfällig och påverkar därmed inte det strukturella sparandet. Det medför att det inte är så stor skillnad mellan det faktiska och det strukturella sparandet i år trots ett relativt stort BNP-gap. Nästa år, när konjunkturen bedöms vara i balans, blir underskottet i det strukturella sparandet större än i år och uppgår då till 1,0 procent av BNP. Det strukturella sparandet ligger därmed under målnivån för överskottsmålet båda åren som nu ska utvärderas, det vill säga innevarande år och kommande budgetår, liksom det gjorde förra året och väntas göra 2023.

Tabell 16 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för överskottsmålet

Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

	2020	2021	2022	2023
Finansiellt sparande	-2,8	-0,9	-0,8	-0,1
Bakåtblickande åttaårsnitt, finansiellt sparande	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1
Strukturellt sparande ¹	-1,2	-0,7	-1,0	-0,2
BNP-gap	-4,2	-1,9	0,1	0,3

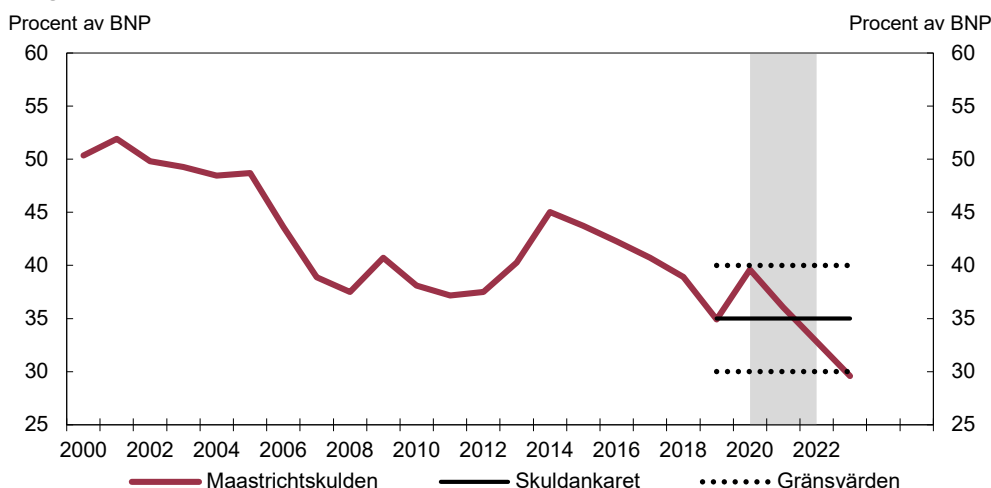
Anm: Det strukturella sparandet används för att löpande utvärdera överskottsmålet för innevarande år och kommande budgetår, det vill säga de skuggade åren i tabellen.

¹Procent av potentiell BNP

Källa: ESV

En förändring av det strukturella sparandet brukar användas som ett mått på om finanspolitiken är expansiv eller åtstramande. I och med att det strukturella sparandet försvagas något mellan 2022 och 2021 kan finanspolitiken sägas vara milt expansiv nästa år. Inriktningen på politiken varierar dock mellan åren. Under 2021 har finanspolitiken främst bestått av åtgärder för att mildra effekterna av pandemin och kompensera kommunsektorn för tillfälligt höjda kostnader. Det har varit motiverade åtgärder under pandemin och har varit förenligt med ramverket som tillåter avvikelser från målnivån vid en djup kris i ekonomin. De pandemirelaterade åtgärderna upphör under nästa år och i budgetpropositionen för 2022 är åtgärderna mer inriktade mot traditionell finanspolitik och stimulanser som bidrar till att stärka efterfrågan i ekonomin. Det är inte förenligt med ramverket med ett strukturellt sparande som avviker från målnivån i ett normalt konjunkturläge. Regeringen motiverar avvikelserna med att erfarenheten från tidigare kriser är att politiken inte bör stramas åt för snabbt efter en kris och att fortsatta stimulanser i det här läget är förenligt med OECD:s och IMF:s rekommendationer. Vid en avvikelse från målet ska regeringen enligt ramverket redogöra för hur en återgång till målnivån ska ske. I budgetpropositionen skriver regeringen att de avser att återföra det strukturella sparandet till målnivån 2023.

Samtidigt som det strukturella sparandet avviker från målnivån sjunker Maastrichtskulden under nivån för skuldankaret. Skuldankaret är dock inte ett operativt mål för budgetprocessen, utan snarare ett riktmärke för skulden på medellång sikt. Skulden ligger på 32,9 procent, vilket är lägre än innan pandemin och den är låg i ett internationellt perspektiv.

Diagram 11 Maastrichtskulden och skuldankaret

Anm: De skuggade åren avser de år som skulden för närvarande utvärderas mot skuldankaret.

Källa: SCB och ESV

Trots att underskotten ligger tydligt under målnivån är de offentliga finanserna starka i grunden. Maastrichtskulden sjunker och ligger under skuldankaret 2022.

Sammanfattningsvis anser ESV därför att en avvikelse från överskottsmålet nästa år inte är problematisk i den meningen att det för närvarande inte påverkar de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet, även om det strikt tolkat inte är förenligt med ramverket. Till skillnad från regeringens prognos tangerar dock det strukturella sparandet den nedre gränsen för överskottsmålet 2023. Det finns därmed inget utrymme för reformer inför budgetpropositionen för 2023 enligt vår nuvarande prognos. Det finns också en risk att man skjuter uppfyllelsen av överskottsmålet framför sig och att det blir allt svårare att återföra sparandet till målnivån. Det som framför allt skiljer vår prognos från regeringens är att vi räknar med lägre skatteintäkter från konsumtion och insatsvaror samt lägre övriga inkomster. Vi gör också olika bedömningar av hur stor del av det faktiska sparandet som är strukturellt.

Tabell 17 Jämförelse mellan ESV:s och regeringens prognos i budgetpropositionen för finansiellt och strukturellt sparande

Miljarder kronor eller procent av BNP

	ESV			Reg.			Diff		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Inkomster i offentlig sektor	2 609	2 692	2 760	2 589	2 697	2 781	20	-5	-21
Skatteintäkter	2 294	2 361	2 426	2 266	2 359	2 438	28	2	-12
Övriga inkomster	315	330	334	323	338	343	-7	-7	-9
Utgifter i offentlig sektor	2 657	2 737	2 767	2 688	2 734	2 757	-31	3	10
Transfereringar och subventioner	968	987	992	990	953	952	-22	34	40
Konsumtion	1 405	1 465	1 485	1 404	1 471	1 487	1	-6	-2
Investeringar	262	267	270	269	284	291	-7	-17	-21
Övriga utgifter	22	19	20	25	26	27	-3	-7	-7
Finansiellt sparande i offentlig sektor	-47	-45	-7	-98	-37	24	51	-8	-31
Finansiellt sparande, procent av BNP	-0,9	-0,8	-0,1	-1,8	-0,7	0,4	0,9	-0,1	-0,5
Strukturellt sparande, procent av pot. BNP	-0,7	-1,0	-0,2	-1,2	-0,6	0,4	0,5	-0,4	-0,7
BNP-gap	-1,9	0,1	0,3	-1,5	0,3	0,2	-0,4	-0,2	0,1

Utgiftstaket klaras 2021-2022 men 2023 finns inte utrymme för ytterligare utgiftsökningar

Enligt ESV:s beräkningar är marginalen till utgiftstaket god både i år och nästa år. För 2023 finns däremot inget utrymme för ytterligare utgiftsökningar om hänsyn tas till ESV:s rekommendation om behovet av säkerhetsmarginal. Den kvarvarande marginalen är liten även för 2024, men inom ramen för ESV:s rekommendation.

Tabell 18 Uppföljning av de takbegränsade uppgifterna

Miljarder kronor om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024
Utgiftstak	1 743	1 695	1 634	1 539	1 595
i procent av BNP	35,0	31,8	29,1	26,5	26,6
Takbegränsade utgifter	1 501	1 558	1 538	1 517	1 545
i procent av BNP	30,1	29,2	27,4	26,2	25,8
Marginal till utgiftstaket	242	137	96	22	50
i procent av utgiftstak	13,9	8,1	5,9	1,4	3,1
Säkerhetsmarginal		8	25	31	40
i procent av utgiftstak		0,5	1,5	2,0	2,5
Kvarvarande marginal		128	72	-9	10
i procent av BNP		2,4	1,3	-0,1	0,2

Anm. Utgiftstaken för 2021-2023 är beslutade. Utgiftstaket för 2024 är regeringens förslag enligt Budgetpropositionen för 2022. Säkerhetsmarginalen är ESV:s rekommendation för hur stor marginal som behövs för att klara oväntade utgiftsökningar.

Källa: ESV

Kommunsektorn klarar balanskravet med god marginal även i år

Kommunsektorn som helhet klarade balanskravet 2020 med mycket god marginal. Det beror på att statsbidragen ökade med hela 55 miljarder kronor samtidigt som utgifterna totalt sett ökade svagt. Att utgifterna ökade måttligt, trots stort vårdbehov på grund av covid-19, berodde på att många verksamheter inte kunde genomföras till följd av pandemin. Enligt preliminära uppgifter från SCB har drygt 6 miljarder kronor av förra årets överskott satts av till resultatutjämningsreserven i kommunerna och ungefär lika mycket i regionerna. Reserven ger kommuner och regioner möjlighet att under vissa förutsättningar täcka framtida underskott i resultatet.

Kommunsektorn antas, precis som förra året, klara balanskravet med bred marginal i år. Nästa år minskar marginalen betydligt och resultatet bedöms då bli mer i nivå med åren före coronapandemin. Från och med 2023 bedöms det vara nödvändigt att kommunsektorn minskar verksamhetsvolymen för att klara balanskravet vid oförändrad kommunal utdebitering och inga ytterligare höjningar av statsbidragen (se metodrutan i början av rapporten).

Tabell 19 Resultat i kommunsektorn

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Resultat	55	57	18	7	9	6
<i>Andel av skatter och bidrag, procent</i>	<i>4,9</i>	<i>4,8</i>	<i>1,5</i>	<i>0,6</i>	<i>0,7</i>	<i>0,5</i>

Källa: ESV

Jämförelse mot budgetpropositionen

ESV räknar med en något lägre BNP-tillväxt i år jämfört med regeringens prognos i budgetpropositionen. Men vi räknar bland annat med högre lönesumma, vilket är en av anledningarna till att vi räknar med högre

skatteintäkter i år än regeringen. Även nästa år är prognosen för skatteintäkterna högre i vår prognos men åren därefter räknar vi med lägre skatteintäkter. Framst är det momsintäkterna och hushållens kapitalskatter som väntas vara lägre. Statens utgifter bedöms vara lägre än i regeringens prognos alla år förutom 2024, främst till följd av att vi inte räknar med att anslagna medel utnyttjas till fullo. Sammantaget räknar ESV med ett starkare finansiellt sparande i den offentliga sektorn i år jämfört med sparandet i regeringens prognos. Resterande år i prognosperioden är det finansiella sparandet lägre än i regeringens prognos.

Makroekonomisk utveckling

Bilden över konjunkturutvecklingen är ungefär densamma i ESV:s prognos och regeringens prognos i budgetpropositionen. Vi räknar dock med lite lägre BNP-tillväxt i år, främst svagare nettoexport och konsumtion bland hushållen men högre offentlig konsumtion. Kommande år är BNP-tillväxten i stort sett densamma. ESV räknar däremot med en något starkare sysselsättningsökning i år och nästa år, och därmed en lägre arbetslöshet. Åren därefter räknar vi med en svagare sysselsättningsökning och en något högre arbetslöshet än regeringen. Regeringen räknar dock med en betydligt mindre ökning av lönesumman än ESV för innevarande år medan det är tvärtom nästa år. Åren därefter ökar lönesumman mer i vår prognos som en följd av att vi räknar med en starkare ökning av såväl antalet arbetade timmar som timlönerna.

Tabell 20 Makroekonomiska nyckeltal, jämförelse med budgetpropositionen

Skillnad i årlig procentuell förändring, procentenheter, om inget annat anges

	2021	2021	2022	2024
BNP, fasta priser	-0,3	0,1	0,1	-0,1
Sysselsatta	0,1	0,3	-0,5	0,2
Antal arbetade timmar	-0,7	-0,1	0,2	0,3
Arbetslöshet, nivå	0,0	-0,4	0,2	0,2
Löner enligt KL	0,3	-0,1	0,2	0,0
Lönesumma	0,9	-0,9	0,4	0,8
KPIF	0,4	0,3	-0,1	-0,1
KPI	0,4	0,3	-0,2	-0,4
Reporänta, årsgenomsnitt	0,0	0,0	0,0	0,0
5-årig statsobligation	0,1	0,0	0,0	-0,1

I ESV:s prognos ökar BNP med 4,0 procent 2021 medan regeringen räknar med en tillväxt på 4,3 procent. Kommande år är BNP-tillväxten i stort sett densamma. Det är dock relativt stor skillnad i sammansättningen av BNP-tillväxten. ESV räknar med att hushållens konsumtion samt exporten, och därmed nettoexporten, blir lägre medan vi räknar med högre offentlig konsumtion och investeringar.

ESV räknar med en snabbare återhämtning på arbetsmarknaden och ökningen av sysselsättningen är större nästa år än i regeringens prognos. Även arbetslösheten sjunker således tillbaka något snabbare. Från 2023 räknar regeringen med en något starkare ökning av sysselsättningen och en något lägre arbetslöshet än ESV.

BNP och antalet sysselsatta ligger på ungefär samma nivå i vår och regeringens prognos på lite längre sikt eftersom vi räknar med ungefär samma potentiella nivåer.

Löneökningstakten enligt konjunkturlönestatistiken beräknas bli högre i ESV:s prognos än i regeringens 2021 men något lägre 2022. Vad gäller timlöneökningen enligt NR, som används för att beräkna lönesumman, är det större skillnader. Det medför att det även är stor skillnad i bedömningen av utvecklingen av lönesumman.

ESV räknar med en betydligt starkare ökning av lönesumman i år. Det beror sannolikt delvis på att de utfall som har kommit sedan budgetpropositionen presenterades har varit starka. Åren 2023 och 2024 räknar ESV med en högre lönesumma då både antalet arbetade timmar och timlönerna väntas öka mer då.

Inflationen är betydligt högre i ESV:s prognos på kort sikt men i stort sett densamma 2023 och 2024. Den högre inflationen på kort sikt beror sannolikt på att vi räknar med högre energipriser då de fortsatt att öka snabbt de senaste månaderna.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget

I ESV:s prognos är skatt på arbete högre än i budgetpropositionen från och med i år. Skatt på kapital är högre i år och nästa år men lägre från och med 2023. Vad gäller skatt på arbete förklarar det av att vi räknar med en högre lönesumma och att det har inkommit preliminärt taxeringsutfall för 2020 sedan budgetpropositionen som höjer nivån på skatteintäkterna hela perioden.

Tabell 21 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget, jämförelse med budgetpropositionen

Miljarder kronor	2020	2021	2022	2023	2024
Skatt på arbete	3,7	13,2	6,1	8,5	21,2
<i>Skatt på kapital</i>	4,1	13,0	5,8	-5,5	-4,8
<i>varav skatt på kapital hushåll</i>	1,6	9,3	-0,4	-8,3	-5,9
<i>varav skatt på företagsvinster</i>	2,3	1,8	5,5	2,7	2,3
Skatt på konsumtion och insatsvaror	2,1	-4,3	-11,8	-13,8	-18,6
<i>varav mervärdesskatt</i>	0,5	-2,4	-6,9	-8,3	-11,2
Restförda och övriga skatter	3,7	5,7	1,8	-1,1	0,7
Offentliga sektorns skatteintäkter	13,6	27,2	1,6	-12,2	-1,6
<i>varav kommunskatter</i>	4,8	6,9	-5,4	11,1	18,3
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	0,6	3,0	3,1	3,9	5,1
Statens skatteintäkter	8,3	17,3	-6,9	-27,2	-25,0
<i>Periodisering av skatter</i>	-8,3	5,3	31,5	40,5	9,2
Övriga inkomster staten	0,0	-15,0	-0,8	5,5	5,9
Totala inkomster statens budget	0,0	7,6	23,8	18,8	-9,8

ESV:s prognos för skatt på arbete är högre än regeringens prognos samtliga år. Det förklaras främst av att ESV:s prognos för lönesumman är högre än i regeringens prognos. Det beror sannolikt även på att vi har beaktat det preliminära taxeringsutfallet för 2020 som publicerats efter budgetpropositionen för 2021. Det preliminära utfallet indikerar högre skatteintäkter än tidigare utfall indikerat.

ESV har en högre prognos i år på hushållens kapitalskatter. Nästa år är prognosen i nivå med regeringens, men från och med 2023 har ESV en lägre prognos, vilket sannolikt beror på att ESV räknar med lägre kapitalvinster då. ESV:s prognos på kapitalvinsterna antas uppgå till 2,8 procent av BNP 2024, vilket är i linje med ett historiskt genomsnitt justerat för en bedömning av effekter av regeländringar. I regeringens prognos uppgår kapitalvinsterna till 3,1 procent av BNP 2024.

Skatten på företagsvinster är högre än i budgetpropositionen, framför allt mot slutet av prognosperioden. Det beror på en snabbare utveckling i vår prognos mot en mer normal nivå i förhållande till hela ekonomin, efter den tillfälligt låga nivån under coronapandemin.

ESV:s prognos över intäkterna från fastighetsskatt och fastighetsavgift är högre än i budgetpropositionen under samtliga år av prognosperioden. Det kan främst förklaras av att vår prognos på den kommunala fastighetsavgiften för hushåll är högre samtliga år.

Intäkterna från mervärdesskatten är något högre i budgetpropositionen än i vår prognos för samtliga år. Det förklaras främst av att regeringen räknar med att skattebaserna genererar högre skatteintäkter än vad vi gör i vår prognos.

Statens budget – utgifter och saldo

ESV räknar med lägre utgifter samtliga år förutom 2024 jämfört med budgetpropositionen. Det gäller bland annat områdena Allmän miljö- och naturvård, Kommunikationer, Näringsliv samt Statsskuldsräntor. Det beror på ett flertal olika faktorer, bland annat räknar ESV med att anvisade medel på ett antal anslag inte kommer att utnyttjas fullt ut.

Jämfört med regeringen räknar ESV med ett starkare saldo samtliga år utom 2024.

Tabell 22 Utgifter i statens budget, utgiftsområden med störst skillnad jämfört med budgetpropositionen

Miljarder kronor

	2021	2022	2023	2024
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-3,2	2,6	-1,9	-0,9
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-2,6	0,9	2,9	2,6
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-3,5	-3,8	-0,8	1,7
UO16 Utbildning och universitetsforskning	1,1	-1,8	-1,5	-1,5
UO20 Allmän miljö- och naturvård	-2,0	-3,1	-1,7	-2,0
UO22 Kommunikationer	-2,9	-0,7	-1,1	-1,2
UO24 Näringsliv	-5,9	-0,2	-0,2	-0,1
UO26 Statsskuldsräntor	-1,0	-3,5	-2,0	-1,2
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-14,8	-2,1	-2,2	1,6
Förändring av anslagsbehållningar		6,7	3,3	6,2
Totala utgifter statens budget	-33,2	-5,9	-1,3	8,7
Totala inkomster statens budget	7,6	23,8	18,8	-9,8
Statens budgetsaldo	40,8	29,8	20,1	-18,5

Utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg är i ESV:s prognos lägre 2021 och 2023-2024 men högre 2022. De lägre utgifterna 2021 beror huvudsakligen på att vi bedömer att utgifterna av medelsåtgången för fortsatt PCR-testning under återstoden av året blir lägre. De högre utgifterna 2022 beror på anslaget Stimulansåtgärder och åtgärder inom äldreområdet där vi räknar med att de medel för prestationsbaserade stöd för att bl. a. minska andelen timanställningar inom äldreomsorgen, vilka anvisats för 2021, kommer att belasta anslaget först under 2022.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning är i ESV:s prognos något lägre 2021 men högre 2022-2023. De lägre utgifterna 2021 beror huvudsakligen på att vi bedömer att utgifterna för stödet för ersättning för höga sjuklönekostnader blir lägre. För de kommande åren beror skillnaden främst på att vi bedömer att antalet dagar i sjukpenningen blir fler.

Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv är lägre i ESV:s prognos samtliga år förutom 2024. I år är det framför allt utgifterna för arbetslöshetsersättningen som bedöms bli lägre. För 2022 bedömer vi att utgifterna för arbetslöshetsersättningen och utgifterna för nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för

yrkesintroduktionsutbildningarna blir lägre. Från och med 2023 har ESV högre prognos för utgifterna för arbetslöshetsersättningen. För 2023 gör dock lägre prognoser på framför allt Europeiska socialfonden i Sverige men även nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsutbildningarna att utgifterna för ESV:s prognos ändå är lägre än regeringens.

Utgifterna för Utbildning och universitetsforskning är högre i ESV:s prognos för i år men lägre i prognoserna för åren därefter. Den högre prognosen för i år beror huvudsakligen på anslaget Statligt stöd till vuxenutbildning. För åren därefter beror skillnaden i första hand på att vi gör en annan bedömning av utgifterna för anslagen Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet, Fortbildning av lärare och förskolepersonal och Bidrag till lärarlöner.

Utgifterna för Allmän miljö- och naturvård är lägre i ESV:s prognos då vi inte räknar med att alla budgeterade medel kommer att betalas ut under prognosperioden.

Utgifterna för Kommunikationer är lägre i ESV:s prognos samtliga år. För i år är det i första hand utgifterna för anslaget Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur som är lägre. För åren därefter är det i stället utgifterna för anslaget Utveckling av statens transportinfrastruktur som är lägre.

För Näringsliv räknar vi med lägre utgifter 2021 vilket beror på att vi bedömer att utgifterna av åtgången för flera av de tillfälliga stöden pga covid-19 blir lägre. Störst är skillnaden på anslagen Evenemangsstöd, Omställningsstöd och Stöd vid korttidsarbete.

Räntebetalningarna på statsskulden är lägre i ESV:s prognos 2022-2024. Det beror på att vi räknar med lägre kursförluster vid bytesauktioner i samband med att Riksgälden introducerar en ny tioårig statsobligation nästa år. ESV:s prognos är baserad på Riksgäldens senaste låneplan från oktober, medan regeringens beräkning baserades på en äldre låneplan med en större planerad volym av byten.

Posten Riksgäldskontorets nettoutlåning är lägre i ESV:s prognos samtliga år men främst i år. Det beror framför allt på att regeringen inte har någon prognos på myndigheternas räntekonton.

I budgeten finns posten Förändring av anslagsbehållningar som omvandlar de anvisade medlen för respektive utgiftsområde till en prognos på de totala utgifterna. I regel är posten negativ så att budgetens prognos för totala utgifter är lägre än summan av utgiftsområdena och nettoutlåningen. I utfall och i ESV:s prognoser är posten fördelad på de olika utgiftsområdena. Därmed är inte beloppen på utgiftsområdena direkt jämförbara mellan ESV och budgetpropositionen. Däremot kan de totala utgifterna jämföras.

De offentliga finanserna

Jämfört med regeringen räknar ESV med ett betydligt mindre underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande i år. Det beror framför allt på att vi räknar med lägre utgifter och högre inkomster i staten. I stort sett hela skillnaden i sparandet härrör från skilda bedömningar av statens finansiella sparande. Även om det finns stora skillnader mellan ESV:s och regeringens bedömningar av hur inkomster och utgifter fördelar sig i kommunsektorn så tar dessa skillnader ut varandra. Från och med nästa år räknar ESV med väsentligt lägre inkomster i staten än regeringen vilket innebär att ESV prognostiserar ett större underskott än regeringen 2022–2024.

Tabell 23 Offentliga sektorns finansiella sparande, jämförelse med budgetpropositionen

Miljarder kronor respektive procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
Staten, miljarder kronor	10	48	-5	-29	-29
Kommunsektorn, miljarder kronor	-2	-1	-1	-1	3
Ålderspensionssystemet, miljarder kronor	0	3	-3	-1	-3
Offentliga sektorn, procent av BNP	0,2	0,9	-0,1	-0,5	-0,5

Revideringar sedan septemberprognosen

Återhämtningen i ekonomin väntas ske i ungefär samma takt som den bedömning som gjordes i ESV:s septemberprognos. BNP och sysselsättningen har dock sänkts lite i år. Samtidigt har lönesumman höjts. Det är en av förklaringarna till att skatteintäkterna har reviderats upp alla år. Högre kapitalvinster har också bidragit till att höja skatteintäkterna. Utgifterna på statens budget har höjts som resultat av förslagen i budgetpropositionen. Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp i år men ner resterande år eftersom utgifterna har höjts mer än skatteintäkterna.

Makroekonomisk utveckling

BNP-tillväxten har sänkts med 4 tiondelar i år men reviderats upp lika mycket nästa år. Sänkningen i år beror främst på att hushållens konsumtion har sänkts och höjningen nästa år förklaras av att offentlig konsumtion har höjts. År 2023-2024 har BNP-tillväxten höjts marginellt till följd av att potentiell produktivitetstillväxt har höjts något. Liksom prognosen för BNP har prognosen för antalet sysselsatta sänkts något i år men höjts nästa år. Lönesumman har däremot höjts både i år och nästa år.

Tabell 24 Makroekonomiska nyckeltal, revideringar sedan septemberprognosen

Skillnad i årlig procentuell förändring i procentenheter

	2021	2022	2023	2024
BNP, fasta priser	-0,4	0,4	0,3	-0,1
Sysselsatta	-0,1	0,3	0,0	0,0
Arbetslöshet, nivå	0,1	-0,1	-0,1	0,0
Antal arbetade timmar	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Löner enligt KL	0,1	0,2	0,2	0,2
Lönesumma	0,6	0,1	0,2	0,1
KPIF	0,3	0,3	0,0	0,1
KPI	0,3	0,3	0,0	0,1
Reporänta, vid årets slut	0,0	0,0	0,0	0,0
10-årig statsobligation	0,0	0,0	0,0	0,0
SEK/Euro	0,0	0,0	0,0	0,0

Källa: SCB och ESV

BNP-tillväxten bedöms bli 0,4 procentenheter lägre 2021 än i septemberprognosen men lika mycket högre nästa år. Hushållens konsumtion har sänkts både i år och nästa år, trots att disponibel inkomst har höjts. Utbudsbegränsningar bedöms dämpa konsumtionsökningen mer än väntat i år och sparkvoten bedöms inte sjunka lika mycket som väntat nästa år. Även exporten har reviderats ner på grund av svagare utfall än väntat. Höjningen av BNP nästa år förklaras av att offentlig konsumtion har höjts till följd av förslagen i budgetpropositionen och högre skatteintäkter till följd av en högre lönesumma.

Antalet sysselsatta har sänkts något i år men höjts nästa år. Nedrevideringen i år beror på en svagare BNP-tillväxt och att utfallet har varit något svagare än väntat.

Timplöneökningen har reviderats upp samtliga år eftersom löneglidningen nu väntas bli större än vi räknade med i september. Även inflationen har höjts alla år. I år beror det främst på att energipriserna har ökat mer än väntat men kommande år räknar vi med en högre underliggande inflation. Lönesumman har höjts i år, främst till följd av att utfallet har varit högre än väntat. Även kommande år har lönesumman höjts till följd av att lönerna ökar mer än tidigare beräknat.

Åren 2023-2024 har BNP höjts något till följd av en något starkare produktivitetstillväxt. Samtidigt har potentiell medelarbets-tid sänkts något till följd av förslaget om familjeveckan som ökar frånvaron.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Sedan septemberprognosen har skatteintäkterna höjts med knappt 28 miljarder kronor 2021 och drygt 17 miljarder kronor 2022. Även för senare år har inkomsterna reviderats upp. Skatt på arbete har reviderats upp 2021 till följd av att lönesumman har höjts. Skatt på kapital har höjts i år på grund av högre kapitalvinster och bättre bolagsresultat än väntat. Skatt på konsumtion och insatsvaror har reviderats upp samtliga år, med undantag för 2022 bland annat till följd av att offentlig konsumtion väntas bli högre.

Tabell 25 Inkomster i statens budget, revideringar sedan septemberprognosen

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Skatt på arbete	5,3	13,5	9,8	10,8	13,2
Skatt på kapital	5,0	11,5	7,9	8,8	0,8
<i>varav skatt på kapital, hushåll</i>	<i>1,8</i>	<i>7,0</i>	<i>9,0</i>	<i>10,4</i>	<i>3,1</i>
<i>varav skatt på företagsvinster</i>	<i>2,7</i>	<i>0,9</i>	<i>-1,8</i>	<i>-2,1</i>	<i>-3,0</i>
Skatt på konsumtion och insatsvaror	0,4	2,4	-0,4	3,2	3,7
<i>varav mervärdesskatt</i>	<i>0,4</i>	<i>3,2</i>	<i>1,3</i>	<i>5,0</i>	<i>5,2</i>
<i>varav energi- och koldioxidskatt</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>
<i>varav övriga skatter på energi och miljö</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-1,4</i>	<i>-1,3</i>	<i>-1,3</i>
Restförda och övriga skatter	1,2	0,3	0,2	-0,2	-0,1
Offentliga sektorns skatteintäkter	11,8	27,9	17,7	22,8	17,9
<i>varav kommunskatter</i>	<i>4,2</i>	<i>8,8</i>	<i>12,9</i>	<i>14,8</i>	<i>16,7</i>
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	<i>0,4</i>	<i>1,9</i>	<i>2,8</i>	<i>3,4</i>	<i>3,8</i>
Statens skatteintäkter	7,3	17,1	2,0	4,7	-2,6
Periodisering av skatter	-7,3	10,4	-6,1	8,9	9,5
Övriga inkomster staten	0,0	-6,8	-4,4	-3,2	4,9
Totala inkomster statens budget	0,0	20,7	-8,6	10,4	11,7

Intäkterna från skatt på arbete har reviderats upp samtliga år. Revideringarna beror främst på att lönesumman har reviderats upp samtliga år. Det preliminära taxeringsutfallet för år 2020 som kom i oktober har också bidragit eftersom det indikerade högre intäkter än tidigare utfall indikerat.

Hushållens kapitalskatter har reviderats upp samtliga år, främst till följd av högre kapitalvinster. För 2021 beror det framför allt på att bostadspriserna, i synnerhet småhuspriserna, har ökat mer än väntat. För 2022 och 2023 är den huvudsakliga förklaringen att återgången till jämviktsnivån har flyttats framåt. Den nås nu först 2024, i stället för 2023 som tidigare. Det leder till att kapitalvinsterna uppgår till en

högre andel av BNP både 2022 och 2023. Upprevideringen 2024 beror i allt väsentligt på högre utdelnings- och ränteinkomster.

Skatten på företagsvinster har reviderats upp i år på grund av högre intäkter i taxeringsutfallet än väntat. Intäkterna har reviderats upp även nästa år på grund av utfallet men också för att bolagens resultat utvecklats starkare än vad som antogs tidigare. Åren därefter har intäkterna reviderats ner. Det beror på att prognoserna de åren har justerats så att skatteintäkterna snabbare ska återgå till en genomsnittlig andel av BNP.

Kupongskatten har reviderats upp mycket i år. Det beror främst på höga utfall under augusti och september månad.

De totala momsintäkterna för 2021 har reviderats upp sedan septemberprognosen till följd av starkare utfall än väntat under tredje kvartalet. Även prognosen för resterande år har justerats upp. För åren 2022-2024 är det momsintäkter från kommunerna som står för den största delen av upprevideringen.

Intäkterna från energi- och koldioxidskatterna är i stort sett desamma som vid förra prognostillfället för hela prognosperioden 2020-2024.

För 2022 och framåt sänks prognosen för övriga punktskatter med sammanlagt 1,5 miljard kronor per år till följd av att den annonserade kemikalieskatten på skor och kläder inte införs, att skatten på annonser och reklam avvecklas samt att skatteintäkterna från flygtrafik reviderats ner. Intäkterna från fordonsskatt har reviderats ner med omkring 1 miljard kronor 2024 jämfört med föregående prognos. Posten övriga skatter är nedjusterad med i genomsnitt 1 miljard kronor per år 2021-2024 till följd av att Svenska Spel väntas ge en lägre utdelning.

Statens budget – utgifter och saldo

De totala utgifterna har i denna prognos reviderats ner i år men upp de resterande åren. Upprevideringen beror framför allt på förslag i budgetpropositionen för 2022 samt höständringbudget 2021. De takbegränsade utgiftsområdena har reviderats upp samtliga år. Statens budgetsaldo har reviderats upp 2021 och ner 2022-2024.

Tabell 26 Utgifter på statens budget, utgiftsområden som har reviderats mest sedan septemberprognosen

Miljarder kronor

	2021	2022	2023	2024
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	6,1	16,5	12,5	8,3
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-0,1	6,7	8,5	8,2
UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,8	4,2	4,7	5,2
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-1,4	2,6	3,6	8,1
UO16 Utbildning och universitetsforskning	-0,2	3,6	2,5	3,0
UO20 Allmän miljö- och naturvård	2,1	4,7	4,1	4,9
UO22 Kommunikationer	-1,8	6,3	4,1	4,9
UO24 Näringsliv	-2,6	0,2	0,3	0,5
UO25 Allmänna bidrag till kommuner	0,0	3,9	4,4	8,6
UO26 Statsskuldsräntor m.m.	1,0	-3,5	-3,5	-1,0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-15,1	-1,5	-0,7	0,6
Utgiftsområden, exkl. räntor	1,2	60,4	57,8	69,8
Totala utgifter statens budget	-9,1	55,4	53,6	69,4
Totala inkomster statens budget	20,7	-8,6	10,4	11,7
Statens budgetsaldo	29,8	-64,0	-43,2	-57,7

Utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg höjs samtliga år i prognosperioden. Huvuddelen av höjningen beror på medel som föreslagits i höständringsbudgeten och budgetpropositionen för 2022 i syfte att minska effekterna av coronapandemin. Utgifterna höjs också av tillskott i syfte att öka kvaliteten inom vård och omsorg om äldre och till följd av regeländringar inom assistansersättningen.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning har reviderats ner i år men upp för 2022-2024. Nedrevideringen i år beror främst på att utgifterna för Ersättning för höga sjuklönekostnader har sänkts till följd av lägre utfall än väntat under hösten. För resten av prognosperioden beror utgiftsökningen på anslagsökningar i budgetpropositionen.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet för familjer och barn är uppreviderad samtliga år. I år beror det främst på att antalet uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar väntas bli högre. Från och med nästa år påbörjas införandet av en familjevecka, där föräldrar föreslås få tre dagar med familjedagspenning vardera per år som kan användas när föräldern avstår förvärsarbete under tid då barnet har till exempel lov eller studiedag. Detta leder också till ökade utgifter.

Utgifterna för Arbetsmarknad och Arbetsliv har reviderats ner i år men upp 2022-2024. Nedrevideringen i år beror främst på att utgifterna för arbetslöshetsersättningen och arbetsmarknadspolitiska program och insatser väntas bli lägre. Upprevideringarna kommande år beror främst på ökade anslagsnivåer för utgifter för aktivitetsstödet och arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Dessutom införs ett omställnings- och kompetensstöd under nästa år. Delvis motverkas utgiftsökningarna av att utgifterna för arbetslöshetsersättningen och lönegarantin har sänkts.

Utgifterna för Utbildning och universitetsforskning har reviderats ner något i år. För kommande år har utgifterna reviderats upp beroende på ökade anslag i budgetpropositionen, i första hand stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling samt vuxenutbildning.

Utgifterna för Allmän miljö och naturvård har reviderats upp för hela prognosperioden. I år beror förändringen på ökade medel till klimatbonusen. För resten av prognosperioden beror utgiftsökningen på anslagsökningar i budgetpropositionen. Den största ökningen rör insatser för skydd av värdefull natur.

Utgifterna för Kommunikationer har reviderats ner i år. Nedrevideringen beror framför allt på lägre utgifter för utveckling och vidmakthållande av transportinfrastrukturen samt att ett tillskott till Luftfartsverket inte bedöms betalas ut i år utan först nästa år. Övriga revideringar för kommande år beror på ökade anslag i budgetpropositionen för bland annat utveckling och vidmakthållande av transportinfrastrukturen samt upprätthållande av kollektivtrafiken.

Utgifterna för Näringsliv har reviderats ner i år. Nedrevideringen beror i huvudsak på att vi bedömer att utgifterna för Stöd vid korttidsarbete blir lägre till följd av lägre utfall än väntat under hösten.

Utgifterna för Allmänna bidrag till kommuner har reviderats upp för åren 2022 och framåt. Upprevideringen beror på ökade anslag i budgetpropositionen för 2022. Mest pengar fick kommunerna för en permanent långsiktig förstärkning från och med 2022 men även en tillfällig höjning för äldreomsorgen höjde bidragen 2024.

Utgifterna för Statsskuldräntor har reviderats upp för i år, men ner för resten av prognosperioden. Upprevideringen i år beror på högre förväntade valutakursförluster. Nedrevideringen för 2022-2024 beror på lägre kursförluster i samband med bytesauktioner när Riksgälden introducerar en ny tioårig statsobligation.

Posten Riksgäldskontorets nettoutlåning har reviderats ner kraftigt i år. Det beror främst på låga utfall hittills under året för flera poster under Riksgäldskontorets nettoutlåning. Bland annat bedöms behållningen bli högre på myndigheternas räntekonton och på Svenska Kraftnäts konto och Trafikverkets infrastrukturlån bedöms bli lägre än tidigare. Kommande två år revideras också nettoutlåningen ner något, vikt främst beror på att vi bedömer att lånebehovet för Svenska Kraftnät blir lägre.

De offentliga finanserna

Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats upp 2021 men ner 2022 och de efterföljande åren. Det är framför allt i staten som sparandet har reviderats ner till följd av omfattande utgiftshöjningar i budgetpropositionen för 2022. I kommunsektorn har sparandet höjts i år då inkomsterna, till följd av uppreviderade skatteintäkter och höjda statsbidrag, ökar mer än vad som bedömdes i septemberprognosen. Kommande år är sparandet i kommunsektorn sänkt då både konsumtionsutgifter och investeringar reviderats. Sparandet i ålderspensionssystemet har höjts alla år. Både inkomsterna och utgifterna har höjts till följd av att inkomstindex har reviderats upp men inkomsterna har höjts mer än utgifterna.

Tabell 27 Offentliga sektorns finansiella sparande, revideringar sedan septemberprognosen

Miljarder kronor

	2021	2022	2023	2024
Offentliga sektorns inkomster	40	28	29	19
Offentliga sektorns utgifter	-14	66	77	89
Offentliga sektorns finansiella sparande	54	-38	-49	-70
Staten	33	-47	-48	-71
Kommunsektorn	18	5	-3	-1
Ålderspensionssystemet	3	3	3	2

Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen

ESV:s prognoser ska fungera som beslutsunderlag. I prognosen inkluderas därför enbart av riksdagen fattade beslut samt förslag, aviseringar och beslut från regeringen. Förslagen och aviseringarna måste dock vara så konkreta att effekterna på de offentliga finanserna går att beräkna.

Vi har inte beaktat hur den nya riksbankslagen (prop. 2021/22:41) kommer att påverka Riksbankens inlevererade överskott. Den nya lagen föreslås träda i kraft 1 januari 2023.

Beräkningarna till ESV:s novemberprognos slutfördes den 9 november 2021. Det har inte tillkommit några förslag eller aviseringar efter det som skulle påverka prognosen.

Tabellbilaga

Tabell 28 Sammanfattande nyckeltal

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP, fasta priser, proc. utv.	2,1	2,6	2,0	2,0	-2,8	4,1	3,6	1,5	1,4	1,2
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, proc. utv.	1,8	2,8	2,1	2,0	-3,0	4,0	3,6	1,8	1,4	1,5
Hushållens konsumtion, proc. utv.	2,3	2,6	1,8	0,7	-4,7	3,8	4,7	3,4	2,7	2,8
Offentlig konsumtion, proc. utv.	3,7	0,1	0,8	0,3	-0,6	3,0	1,4	-1,2	-0,5	-0,9
Investeringar, proc. utv.	4,0	5,5	1,4	-0,3	-0,4	4,9	3,3	1,6	1,4	1,1
Lager, bidrag till BNP-förändringen	-0,2	0,1	0,3	-0,1	-0,7	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Export, proc. utv.	2,4	4,1	4,2	6,0	-4,6	7,0	4,1	2,9	3,0	2,5
Import, proc. utv.	4,5	4,7	3,8	2,1	-5,7	7,2	3,9	3,5	3,4	2,9
Real disponibel inkomst, proc. utv.	3,6	2,0	2,1	2,3	-0,8	3,7	1,6	2,2	2,3	0,9
Hushållens sparande, exklusive tjänste- och premiepensioner, andel av disponibel inkomst	6,0	5,4	5,7	7,1	10,8	10,7	7,9	6,8	6,5	4,8
Lönesumma, proc. utv.	4,9	5,0	4,8	3,8	1,0	5,6	3,5	3,6	3,8	3,6
Arbetade timmar, kalenderkorrigerade, proc. utv.	2,0	2,3	1,9	-0,2	-3,8	2,5	2,6	0,7	0,5	0,5
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	6,9	6,7	6,3	6,8	8,3	8,8	7,3	7,2	7,2	7,2
Arbetslöshet, procent av arbetskraften, exkl. justering AKU	6,9	6,7	6,3	6,8	8,3	8,7	7,2	7,1	7,1	7,1
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	46	66	40	28	-141	-47	-45	-7	14	61
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	1,0	1,4	0,8	0,6	-2,8	-0,9	-0,8	-0,1	0,2	1,0
Strukturellt sparande	0,3	0,3	-0,1	0,3	-1,2	-0,7	-1,0	-0,2	0,2	1,0
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	42,3	40,7	38,9	34,9	39,6	36,1	32,8	29,6	28,0	25,7
Skattekvot, proc. av BNP	44,1	44,1	43,8	42,9	43,0	43,2	42,2	42,0	42,0	42,1
Totala utgifter på statens budget, mdkr	917	940	992	944	1 219	1 155	1 132	1 107	1 194	1 190
Takbegränsade utgifter, mdkr	1 184	1 229	1 282	1 308	1 501	1 558	1 538	1 517	1 545	1 555
varav Ålderspensionssystemet, mdkr	285	299	307	318	329	335	353	360	368	381
Marginal till utgiftstaket, mdkr	31	45	55	43	242	137	96	22	50	
Budgetsaldo, mdkr	85	62	80	112	-221	35	83	136	59	102
Engångseffekter på statens budget, mdkr	52	10	1	65	-173	-36	69	88	13	5
Underliggande budgetsaldo, mdkr	33	52	79	47	-47	71	14	48	47	96
Statsskuld, proc. av BNP	29,3	27,4	24,8	20,9	24,4	21,9	19,4	16,4	15,0	12,8

Procentuell utveckling, om annat ej anges.

Källa: SCB och ESV.

Tabell 29 Inkomster på statens budget 2017-2025

Miljarder kronor

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Skatt på arbete	1 194,1	1 243,0	1 265,6	1 255,5	1 328,1	1 362,1	1 415,3	1 470,5	1 530,2
<i>Direkta skatter</i>	635,3	657,1	660,8	673,2	690,0	701,5	722,5	750,3	783,8
Kommunal skatt	700,1	726,2	748,2	770,6	805,0	833,3	862,0	893,4	925,8
Statlig skatt	58,5	60,4	56,3	50,5	53,1	52,5	53,1	54,4	55,2
Jobbskatteavdrag	-109,1	-113,1	-126,8	-128,5	-132,4	-137,2	-140,8	-144,4	-148,4
Husavdrag	-13,8	-14,2	-15,3	-16,7	-18,9	-19,7	-20,7	-21,7	-22,8
Övrigt	-0,3	-2,2	-1,7	-2,8	-16,9	-27,4	-31,1	-31,4	-31,7
<i>Indirekta skatter</i>	558,7	585,9	604,8	582,3	638,1	660,6	692,8	720,2	746,4
Arbetsgivaravgifter	540,5	566,5	588,6	594,9	627,3	649,4	673,9	699,5	725,0
Egenavgifter	11,8	11,8	11,1	11,7	11,8	12,0	12,2	12,3	12,5
Särskild löneskatt	46,0	49,2	49,4	51,3	55,2	57,0	59,0	61,2	63,4
Nedsättningar	-3,2	-3,3	-3,7	-34,8	-13,8	-13,9	-6,7	-5,5	-5,5
Tjänstegruppliv m.m.	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Avgifter till premiepensionssystemet	-36,9	-38,8	-41,1	-41,3	-43,0	-44,5	-46,2	-48,0	-49,6
Skatt på kapital	263,1	261,4	282,2	267,5	321,7	322,5	313,6	316,5	324,5
Skatt på kapital, hushåll	80,4	69,3	69,6	64,8	101,3	85,6	71,2	67,5	66,8
Skatt på bolagsvinster	127,1	132,9	153,4	146,1	157,5	172,3	175,9	178,3	181,1
Avkastningsskatt	4,2	5,4	5,3	5,4	5,6	6,2	7,2	10,3	13,9
Fastighetsskatt	32,9	33,2	34,4	35,0	36,3	38,0	38,6	39,7	41,3
Stämpelskatt	12,1	12,1	12,3	12,7	13,0	13,3	13,7	14,1	14,4
Kupongskatt m.m.	6,4	8,5	7,2	3,6	7,8	7,0	7,0	6,7	7,0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	563,6	586,7	603,8	609,1	642,5	667,2	689,2	710,4	732,0
Mervärdesskatt	427,0	446,5	461,3	467,9	497,9	519,9	538,7	558,2	578,5
Skatt på tobak m.m.	11,9	12,4	11,9	11,9	11,9	12,0	12,5	12,7	12,8
Skatt på etylalkohol	4,3	4,5	4,5	5,2	5,6	5,2	5,4	5,8	5,9
Skatt på vin m.m.	6,0	6,1	6,1	6,6	6,6	6,3	6,5	6,9	6,9
Skatt på öl	4,1	4,3	4,3	4,5	4,5	4,3	4,5	4,8	4,8
Energiskatt	46,8	49,7	52,2	52,6	53,1	54,2	55,3	56,2	57,1
Koldioxidskatt	23,5	23,0	22,2	20,4	21,2	22,0	21,7	21,2	20,9
Övriga skatter på energi och miljö	6,8	7,4	7,8	6,0	5,7	6,3	6,6	6,7	6,7
Skatt på vägtrafik	19,9	19,8	20,7	21,6	22,2	22,8	23,3	23,6	23,7
Skatt på import	6,3	6,5	6,9	6,2	6,9	7,2	7,5	7,7	7,9
Övriga skatter	6,9	6,5	5,9	6,2	6,9	6,9	7,2	6,8	6,7
Restförda och övriga skatter	18,6	22,3	11,5	12,5	8,7	16,0	15,5	17,7	18,2
Restförda skatter	-5,8	-4,7	-5,0	-10,0	-8,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
Övriga skatter	24,4	27,1	16,5	22,5	16,8	22,1	21,5	23,7	24,3
Totala skatteintäkter	2 039,3	2 113,5	2 162,9	2 144,6	2 301,1	2 367,8	2 433,6	2 515,1	2 605,0
EU-skatter	6,3	6,5	6,9	6,2	6,9	7,2	7,5	7,7	7,9
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 033,1	2 107,0	2 156,1	2 138,4	2 294,2	2 360,6	2 426,1	2 507,4	2 597,1
Kommunalskatt	717,0	744,3	766,8	789,9	825,7	855,0	884,2	916,6	949,0
Avgifter till ålderspensionssystemet	245,0	256,7	266,5	269,6	283,8	295,8	306,3	316,4	327,9
Statens skatteintäkter	1 071,0	1 106,0	1 122,7	1 078,9	1 184,6	1 209,8	1 235,6	1 274,4	1 320,3

ESV:s Novemberprognos

Miljarder kronor

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Statens skatteintäkter	1 071,0	1 106,0	1 122,7	1 078,9	1 184,6	1 209,8	1 235,6	1 274,4	1 320,3
Periodiseringar	-13,9	21,6	-14,4	-41,6	50,1	36,6	44,4	25,1	24,3
Uppbördsförskjutningar	-0,8	24,1	7,4	0,2	1,6	30,5	40,4	12,4	17,3
Betalningsförskjutningar	-13,4	-0,5	-23,9	-12,0	48,5	-7,8	-7,0	7,7	7,1
varav kommuner	-6,3	3,4	-3,4	-2,5	35,1	4,9	0,8	0,8	0,2
varav ÅP-systemet	1,0	1,4	-1,0	-0,6	8,0	-4,4	0,8	0,9	0,9
varav privat sektor	-8,5	-4,9	-18,9	-8,7	5,2	-9,9	-9,9	4,7	4,5
varav kyrkan	0,4	-0,4	-0,7	-0,3	0,2	1,6	1,3	1,3	1,4
varav EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Anstånd	0,4	-2,0	2,2	-29,7	-0,1	13,9	10,9	4,9	-0,1
1000 Statens skatteinkomster	1 057,2	1 127,7	1 108,4	1 037,3	1 234,7	1 246,4	1 280,0	1 299,5	1 344,6
Övriga inkomster	-55,8	-55,5	-52,8	-38,8	-45,0	-31,6	-37,2	-46,5	-53,0
2000 Inkomster av statens verksamhet	27,4	32,8	35,3	46,1	42,7	47,9	42,8	40,8	39,6
3000 Inkomster av försåld egendom	0,0	1,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,8	0,7	0,8	0,7	1,0	0,5	0,5	0,6	0,7
5000 Kalkylmässiga inkomster	11,4	12,2	14,2	16,2	17,8	17,9	16,8	18,6	18,7
6000 Bidrag från EU m.m.	10,5	12,4	12,6	14,2	15,1	27,1	28,2	20,7	17,5
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-105,8	-115,4	-115,8	-116,9	-121,5	-125,1	-125,6	-127,2	-129,5
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala inkomster	1 001,4	1 072,1	1 055,5	998,5	1 189,7	1 214,8	1 242,7	1 253,0	1 291,6
Totala utgifter	939,6	992,1	943,6	1 219,1	1 154,6	1 131,9	1 106,9	1 193,7	1 189,9
Budgetsaldo	61,8	80,0	111,9	-220,6	35,0	82,9	135,8	59,3	101,7

Anm.: Samtliga belopp redovisas i innevarande års budgetstruktur.

Källa: SKV och ESV

Tabell 30 Utgifter i statens budget 2017-2025

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1 Rikets styrelse	13,7	14,6	15,0	15,7	16,3	17,2	17,0	16,5	15,9
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15,0	15,7	16,6	17,0	16,9	17,6	18,0	18,4	18,6
3 Skatt, tull och exekution	11,0	11,4	11,5	12,1	12,7	12,7	12,7	12,7	12,9
4 Rättsväsendet	44,1	45,9	49,4	53,0	57,1	61,3	64,9	66,7	67,6
5 Internationell samverkan	2,0	1,9	2,3	2,1	2,0	2,1	2,0	2,0	2,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	50,3	53,4	60,5	63,0	69,7	78,2	82,3	90,4	92,4
7 Internationellt bistånd	36,7	42,8	44,2	46,5	47,2	51,9	53,7	55,5	57,4
8 Migration	40,0	19,6	11,8	9,6	8,5	8,2	7,9	8,0	7,9
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	67,4	78,4	79,6	101,8	141,7	115,1	101,0	96,0	98,3
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	101,9	99,7	97,9	117,9	111,6	98,6	101,5	103,3	103,8
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34,7	34,8	34,5	36,7	38,0	41,8	40,4	39,5	39,3
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	88,7	95,2	97,3	99,9	100,6	103,9	105,2	107,4	109,8
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	18,6	17,3	13,4	8,5	6,2	6,2	6,0	5,4	5,4
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	76,9	78,8	77,0	87,2	93,4	90,3	85,8	88,6	88,2
15 Studiestöd	19,7	21,1	22,8	25,1	26,9	27,3	26,7	27,9	28,3
16 Utbildning och universitetsforskning	71,1	76,0	78,5	83,0	91,4	92,8	90,5	91,1	88,4
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	14,5	16,0	15,8	20,4	22,7	18,4	16,2	16,1	16,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3,8	4,6	3,1	3,8	5,3	6,2	6,3	7,2	2,0
19 Regional utveckling	2,8	3,6	3,3	3,2	3,5	5,0	4,7	3,8	3,9
20 Allmän miljö- och naturvård	7,8	10,4	9,4	11,0	16,0	18,7	15,3	15,8	15,8
21 Energi	3,1	3,6	2,3	3,4	3,3	5,0	3,4	3,4	2,7
22 Kommunikationer	53,2	56,6	58,6	65,2	73,3	76,3	74,6	75,9	76,4
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17,2	19,6	20,8	20,0	19,9	20,5	19,0	19,4	19,5
24 Näringsliv	6,4	7,5	7,3	60,4	34,1	9,1	7,6	7,6	7,0
25 Allmänna bidrag till kommuner	105,6	111,4	120,1	158,0	153,5	152,5	145,3	149,2	144,8
26 Statsskuldräntor m.m.	10,6	13,6	22,2	19,6	-2,9	8,6	6,1	6,0	5,5
27 Avgiften till Europeiska unionen	24,2	35,0	37,7	47,2	52,0	48,2	48,5	49,3	50,1
Summa utgiftsområden	940,7	988,5	1 012,9	1 191,1	1 220,8	1 193,7	1 162,7	1 183,2	1 179,9
Summa utgiftsområden exklusive räntor	930,2	974,9	990,7	1 171,5	1 223,7	1 185,1	1 156,6	1 177,2	1 174,4
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-2,9	2,0	-66,9	21,3	-66,1	-62,2	-56,1	10,1	9,6
Kassamässig korrigerig	1,8	1,6	-2,4	6,8	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4
Totala utgifter	939,6	992,1	943,6	1 219,1	1 154,6	1 131,9	1 106,9	1 193,7	1 189,9
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	299,1	307,4	317,6	329,4	334,7	352,6	360,3	368,2	380,6
Summa takbegränsade utgifter	1 229,3	1 282,3	1 308,3	1 500,8	1 558,4	1 537,7	1 516,8	1 545,4	1 555,1
Totala inkomster	1 001,4	1 072,1	1 055,5	998,5	1 189,7	1 214,8	1 242,7	1 253,0	1 291,6
Budgetsaldo	61,8	80,0	111,9	-220,6	35,0	82,9	135,8	59,3	101,7

Anm.: Utgiftsområdena redovisas enligt strukturen i budgetpropositionen för 2022.

Källa: ESV

Kontaktpersoner

Utgifter	Anna Daniels	08-690 44 16
	Karin Edlund	08-690 44 58
Inkomster	Daniel Stedt	08-690 44 33
	Björn Andersson	08-690 44 01
Makroekonomisk utveckling	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
	Dan Sölverud	08-690 44 64
Offentliga sektorn	Dan Sölverud	08-690 44 64
	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88

Kontakt via e-post: fornamn.efternamn@esv.se, prognos@esv.se

Tillväxten i ekonomi är hög för närvarande och BNP ökar med 4,0 procent i år. Nästa år blir tillväxten fortsatt stark, även om den successivt mattas av under året. Underskottet i den offentliga sektorn finansiella sparande uppgår i år till nära 50 miljarder kronor i år och blir nästan lika stort nästa år. Det strukturella sparandet beräknas visa ett underskott på runt 1 procent av BNP tre år i följd. Samtidigt är Maastrichtskulden lägre än målnivån för skuldankaret 2022 och de offentliga finanserna är starka i grunden.

Ekonomistyrningsverkets prognos beaktar den aviserade politiken i budgetpropositionen för 2022 och i de ändringsbudgetar som presenterats under 2021.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.